

Анна Гавалда

Обищах я

роман

АННА ГАВАЛДА ОБИЧАХ Я

Превод: Весела Шумакова

chitanka.info

Скъпи читатели,

Представяме ви за първи път на български език френската писателка Анна Гавалда. Тя е родена през 1970 г. в околностите на Париж, където живее и твори и в момента. Първият ѝ роман „Обичах я“ веднага е забелязан и високо оценен не само от френската, но и от чуждестранната литературна критика. Първата ѝ книга с разкази „Искам накой да ме чака“ е наградена с „Гран При“ за литература през 2000 г.

Основният въпрос и в двете ѝ книги е „Има ли живот без любов?“ Всеки от героите отговаря различно, а вярваме, че и вие, скъпи читатели, имате свое мнение. Споделете го с Анна Гавалда.

На Констанс

1

— Какво казваш?

— Казвам, че ще ги отведе. Ще им се отрази добре да заминат за малко...

— Но кога? — попита свекърва ми.

— Сега.

— Сега? Не го мислиш...

— Мисля го.

— Ама какво означава това? Вече е почти 11 часа! Пиер, ти...

— Сюзан, говоря на Клое. Клое, чуй ме. Искам да ви отведе оттук. Искаш ли?

— ...

— Може би смяташ, че това не е добра идея?

— Не знам.

— Иди си вземи нещата. Ще заминем като се върнеш.

— Не ми се ходи до къщи.

— Тогава не ходи. Ще се оправяме на място.

— Ама вие не...

— Клое, Клое, моля те... Довери ми се.

Свекърва ми продължаваше да недоволства:

— Ама какво ви прихваща! Нали няма да събуждате малките сега! И къщата е студена! Там няма нищо! Няма нищо за момичетата. Те...

Той беше станал.

Марион спи в колата, отпусната в бебешкото си столче и с допрян до устата палец. Люси се е свила на топка до нея.

Гледам моя свекър. Седи изпънат. Ръцете му стискат волана. Не е казал нито дума откакто сме тръгнали. Виждам профила му, осветен от фаровете на идваща отсреща кола. Мисля, че е също толкова нещастен като мен. Че е уморен. Че е разочарован.

Усеща, че го гледам:

— Защо не спиш? Трябва да поспиш, знаеш ли, трябва да спуснеш облегалката и да заспиш. Има още много път...

— Не мога — му отговарям, — пазя ви.

Той ми се усмихва. Едва забележима усмивка.

— Не ти... аз.

И ние се връщаме към собствените си мисли.

И плача, скрила лице в дланите си.

Спрели сме на някаква бензиностанция. Възползвам се от отсъствието му, за да проверя мобилния си телефон.

Няма съобщение.

Естествено.

Може ли да съм толкова глупава.

Може ли да съм толкова глупава...

Пускам радиото, спирам го.

Той се връща.

— Искаш ли да отидеш? Искаш ли нещо?

Подчинявам се.

Натискам грешното копче, чашката ми се пълни с отвратителна течност, която веднага изхвърлям.

В магазинчето купувам пакет памперси за Люси и четка за зъби за мен.

Той отказва да тръгне, докато не спусна облегалката на седалката си.

2

Отворих отново очи, когато той угаси мотора.

— Не мърдай. Остани тук с момичетата, докато е още топло. Ще включа електрическите радиатори във вашата стая. Ще се върна да ви взема.

Пак се помолих на мобилния си телефон.

В четири часа сутринта...

Може ли да съм толкова глупава.

Не мога да заспя отново.

Трите лежим в леглото на бабата на Адриен. Това, което ужасно скърца. Беше нашето.

Любехме се, движейки се възможно най-малко.

Цялата къща знаеше кога сме мръднали ръка или крак. Спомням си намеците на Кристин, когато слязохме първата сутрин. Изчервихме се над купичките си и се държахме за ръце под масата.

Научихме си урока. Правехме го възможно най-сдържано.

Знам, че той ще се върне в това легло с някоя друга и че с нея също ще повдига този голям матрак и ще го хвърля на земята, когато няма да могат да издържат повече.

Събужда ни Марион. Кара куклата си да тича по пухената завивка, разказвайки някаква история за откраднати близалки. Люси докосва миглите ми: „Очите ти са целите залепнали.“

Обличаме се под чаршафите, защото в стаята е много студено.

Стенещото легло ги кара да се смеят.

Свекър ми е запалил огън в кухнята. Виждам го в дъното на градината да търси дърва под навеса.

За първи път съм сама с него.

Никога не съм се чувствала удобно в неговата компания. Твърде сдържан е. Твърде мълчалив. А пък и всичко онова, което Адриен ми е разказвал за него — за това колко е трудно да растеш, докато той те гледа, за неговата строгост, неговия гняв, за каторгата в училището.

Същото е и със Сюзан. Никога не забелязах проява на нежност между тях. „Пиер не показва много чувствата си, но знам какво изпитва към мен“, сподели тя с мен един ден, когато говорехме за любов, докато чистехме боб.

Поклатих глава, но не разбихах. Не разбихах този мъж, който се пестеше и възпираше поривите си. Да не показваш нищо от страх да не се почувстваш слаб — никога не можах да разбера това. У нас хората се докосват и целуват също тъй естествено, както и дишат.

Спомням си една бурна вечер в тази кухня... Зълва ми Кристин се оплакваше от учителите на децата си, наричаше ги некомпетентни и ограничени. От там разговорът се насочи към възпитанието изобщо и после към тяхното в частност. И вятърът смени посоката си. Подмолно. Кухнята се превърна в съдебна зала. Адриен и сестра му станаха прокурори, а на пейката за обвиняеми беше баща им. Какви мъчителни мигове... Поне херметическата тенджерата да беше избухнала, но не. Язвителните забележки бяха подтиснати и голямата разправия избегната, задоволиха се с подхвърлянето на няколко убийствени изказвания.

Както винаги.

Все пак как бе възможно всичко това? Свекър ми отказваше да излезе на ринга. Слушаше острите забележки на децата си, без изобщо да им отговаря. „Критиките ви се плъзгат по мен като по перата на патица“, заключаваше той винаги усмихнат, преди да се сбогува.

Този път обаче спорът беше по-лют.

Още виждам сгърченото му лице, ръцете му, стиснали гарафата с вода като че искаше да я счупи пред очите ни.

Представях си всички думи, които никога не би казал и се опитвах да разбера. Какво ли точно усещаше? За какво ли мислеше, когато оставаше сам? И как ли се държеше в миговете на интимност?

От немай-къде Кристин се обърна към мен:

— А ти, Клое, какво мислиш за всичко това?

Бях уморена, исках тази вечер да свърши.

Бях си взела дозата от техните семейни разправии.

— Аз... добавих замислено, смятам, че Пиер не живее сред нас, искам да кажа не наистина, смятам, че той е нещо като марсианец, попаднал при семейство Дипел...

Другите бяха свили рамене и се бяха извърнали настрани. Той не.

Той беше пуснал гарафата и лицето му се беше открило, за да ми се усмихне. За първи път го виждах да се усмихва така. Може би и за последен. Струва ми се, че тази вечер се роди някакво съучастничество... Нещо много задължаващо. Бях се опитала да го защитя както можех, моя смешен марсианец с прошарени коси, който сега се приближава към кухненската врата, бутайки пред себе си пълна с дърва ръчна количка.

3

— Как си? Не ти ли е студено?

— Добре е, добре, благодаря.

— А малките?

— Гледат анимационни филмчета.

— Има ли анимационни филмчета по това време?

— По време на училищните ваканции има всяка сутрин.

— А... прекрасно. Намери ли кафето?

— Да, да, благодаря.

— А ти, Клое? По повод ваканцията, не трябва ли...

— Да се обадя в работата ми?

— Да, всъщност, не знам.

— Да, да, ще го направя, аз...

Разплаках се отново.

Свекър ми сведе очи. Залови се да сваля ръкавиците си.

— Извини ме, бъркам се в нещо, което не ме засяга.

— Не, не, не е това, просто... Чувствам се изгубена. Напълно изгубена... Аз... прав сте, ще се обадя на шефа си.

— Кой ти е шеф?

— Една приятелка, всъщност така мисля, ще видя...

Вързах си косите с любимия стар ластик за коса на Люси, който беше останал в джоба ми.

— Трябва само да й кажеш, че си взимаш няколко дни почивка, за да се грижиш за стария си свадлив свекър... — подсказа той.

— Да... Ще кажа свадлив и немощен. Така изглежда по-сериозно.

Той се усмихваше, докато духаше кафето в чашата си.

Лора я нямаше. Казах три несвързани думи на помощничката й, която говореше по другия телефон.

Обадих се и у нас. Набрах кода на телефонния секретар. Маловажни съобщения.

Какво си въобразявам?

И отново дойдоха сълзите. Свекър ми влезе и тутакси излезе.

Казах си: „Хайде, трябва да се наплачеш веднъж завинаги. Да спреш сълзите, да изцедиш гъбата, да пресушиш това голямо тъжно тяло и после да обърнеш страницата. Да мислиш за друго. Да слагаш единия крак пред другия и да започнеш всичко от начало.“

Казвали са ми го сто пъти. Ама мисли за нещо друго. Животът продължава. Мисли за дъщерите си. Нямах право да се отпусках. Раздвижи се.

Да, знам, знам го добре, но разберете ме: не мога.

Първо, какво означава да живееш? Какво означава?

Децата ми, какво мога да им предложа аз? Майка, на която нещо й куца? Един обърнат наопаки свят?

Наистина искам да стана сутрин, да се облека, да се нахраня, да ги облека, да ги нахраня, да издържа до вечерта и да ги целуна за лека нощ. Мога да го направя. Всеки може. Но нищо повече.

За бога.

Нищо повече.

— Мамо!

— Да — отвърнах, бършейки нос с ръкава си.

— Мамо!

— Тук съм, тук съм...

Люси стоеше пред мен с нощница под палтото и въртеше своята кукла Барби, държейки я за косите.

— Знаеш ли какво каза деди?

— Не?

— Каза, че ще отидем да ядем в Макдоналдс.

— Не ти вярвам — отговорих.

— Ама да, истина е! Самият той ни го каза.

— Кога?

— Преди малко.

— Мислех, че той мрази Макдоналдс...

— Неее, не го мрази. Каза, че ще напазаруваме и след това всички ще отидем в Макдоналдс, и ти, и Марион, и аз, даже и той!

Беше ме хванала за ръка, докато заедно се качвахме по стълбите.

— Знаеш ли, че нямам почти никакви дрехи тук. Забравихме ги всичките в Париж...

— Наистина, — съгласих се аз, — всичко забравихме.

— Тогава знаеш ли какво каза деди?

— Не.

— Каза на Марион и на мен, че ще ни купи, когато отидем на пазар. Дрехи, които ще можем сами да си изберем...

— Така ли?

Преоблякох Марион, гъделичкайки я по корема.

През това време Люси, седнала на края на леглото, продължаваше да върви бавно към своята цел.

— И той каза, че е съгласен...

— Съгласен за какво?

— Съгласен за всичко, което му поисках...

Беда.

— Ти какво му поиска?

— Дрехи за Барби.

— За твоята Барби?

— За моята Барби и за мен. Еднакви за двете!

— Искаш да кажеш онези ужасни тениски, които блестят!?

— Да, и дори всичко, което върви с тях: розовите джинси, розовите маратонки с надпис „Барби“ на тях, късите чорапки с малка панделка... Нали знаеш... ето тука... Тука отзад...

Тя ми посочи глезена си.

Пуснах обратно Марион на пода.

— Сууперрр, и казах, ще бъдеш върхааа!!!

После тя изкриви устни:

— Обаче ти, всичките хубави неща, ти ги смяташ за грозни...

Засмях се, целунах очарователната и муцунка.

Тя обличаше роклята си и мечтаеше.

— Ще бъда красива, нали?

— Ти вече си красива, мъничката ми, ти вече си много, много красива.

— Да, ама тогава, още повече...

— Вярваш ли, че е възможно?

Тя се замисли.

— Да, вярвам...

— Хайде, обърни се.

Дъщери, какво прекрасно изобретение, си мислех, докато решех косата й, какво прекрасно изобретение...

Докато се редяхме на опашката пред касите, моят свекър ми призна, че не е стъпвал в голям магазин от десет години.

Сетих се за Сюзан.

Винаги съвсем сама зад количката си.

Винаги съвсем сама навсякъде.

След като изядоха своите пасти, момичетата си поиграха в нещо като клетка, пълна с разноцветни топки. Един младеж ги помоли да си събуйт обувките и аз трябваше да държа върху коленете си чудовищните маратонки на Люси с кичозен надпис „Ти си Барби гърл!“

Най-грозното беше това подобие на подметка — равна и прозрачна...

— Как можяхте да купите тези ужасии?

— Това й доставя такова удоволствие... Опитвам се да не повтарям същите грешки с новото поколение... Разбираш ли, то е както това място... Никога не бих дошъл тук с Кристин и Адриен, ако това би било възможно преди тридесет години. Никога! И защо, си казвам днес, защо съм ги лишавал от този вид удоволствие? Какво щеше да ми струва това в края на краищата? Един неприятен четвърт час? Какво е един неприятен четвърт час в сравнение със зачервените от радост лица на твоите момичета?

— Правих всичко наопаки, — добави той, клатейки глава, — и дори този загубен сандвич държа наопаки, нали?

Панталонът му целият беше в майонеза.

— Клое?

— Да.

— Искам да хапнеш... Извини ме, че ти говоря като Сюзан, но не си хапнала нищо от вчера...

— Не мога.

Беше се овладял.

— Пък и как би могла да ядеш подобна гадост?! Кой може да яде това? А? Кажй? Кой? Никой!

Опитах се да се усмихна.

— Добре, позволявам ти да продължиш и сега с диетата, но тази вечер, край! Тази вечер аз ще приготвя вечерята и ще бъдеш принудена да я уважиш, разбрано?

— Разбрано.

— А това? Как се яде това нещо, приличащо на космонавт?

Показваше ми някаква невероятна салата в пластмасова чаша шейкър.

4

Прекарахме остатъка от следобед в градината. Момичетата се въртяха около дядо си, който си беше наумил да поправи старата люлка. Гледах ги отдалече, седнала на каменното стълбище пред къщата. Беше студено, но времето беше хубаво. Слънцето блестеше през косите им и те ми изглеждаха красиви.

Мислех за Адриен. Какво ли правеше в момента?

Къде ли беше точно в този миг?

И с кого?

А нашият живот, какво ли щеше да стане с него?

Всяка мисъл ме дърпаше все повече към дъното. Бях толкова уморена. Затворих очи. Представих си, че той пристига. В двора се чува шум от мотора на кола, той сяда до мен, целува ме и слага пръст върху устата ми, за да изненада момичетата. Все още мога да усетя как ме докосва нежно по врата, неговия глас, неговата топлина, миризмата на кожата му, всичко е тук.

Всичко е тук...

Трябва само да помисля за него.

След колко време човек забравя миризмата на този, който е обичал? И кога на свой ред престава да обича?

Подайте ми пясъчен часовник.

Последният път, когато се прегърнахме, го целувах аз. Беше в асансьора на улица „Фландр“.

Той се беше оставил в ръцете ми.

Защо? Защо се беше оставил да го целува жена, която той вече не обича? Защо ми отдаде устните си? А ръцете му?

В това няма смисъл.

Люлката е поправена. Пиер ми хвърля бърз поглед. Обръщам глава. Нямам желание да срещна очите му. Студено ми е, устата ми е пълна със сополи, а и трябва да отида да затопля банята.

— Какво мога да направя, за да ви помогна?

Той беше вързал някакъв парцал на кръста си.

— Люси и Марион легнаха ли си?

— Да.

— Няма ли да им е студено?

— Не, не, много са добре. Кажете ми по-добре какво мога да направя...

— Можеш да поплачеш, без поне веднъж това да не ме огорчи дълбоко... Ще се почувствам добре като те видя да плачеш без причина. Ето, нарежи ми това, — добави той, подавайки ми три глави лук.

— Смятате, че плача прекалено много?

— Да.

Тишина.

Взех от мивката дървената дъска и седнах срещу него. Лицето му пак беше навъсено. Чуваше се само шума от огъня.

— Не исках да кажа това...

— Моля?

— Не исках да кажа това. Не мисля, че плачеш прекалено много, просто ми е неприятно. Толкова си мила, когато се усмихваш...

— Искаш ли да пийнеш нещо?

Кимнах с глава.

— Ще почакаме да се стопли малко, би било жалко... Искаш ли един „Бушмилс“ докато чакаме?

— Не, благодаря.

— И защо?

— Не обичам уиски.

— Горкичката! Е, няма значение! Я опитай...

Доближих чашата до устните си и реших, че е подло. От дни не бях яла нищо, напих се. Ножът ми се плъзгаше по люспата на лука, не усещах врата си. Щях да си отрежа някой пръст. Беше ми добре.

— Добро е, нали? Подари ми го Патрик Френдъл за шейсетата ми годишнина. Помниш ли Патрик Френдъл?

— Ами... не.

— Да, да, мисля, че си го виждала тук, не си ли спомняш? Един едър тип с огромни ръце...

— Този, който подмяташе Люси във въздуха, докато тя без малко не повърна?

— Точно той, — отговори Пиер, — докато отново ми наливаше в чашата.

— Да, спомням си...

— Много го обичам, мисля за него твърде често... Странно, смятам го за един от най-добрите си приятели, а едва го познавам...

— Ама вие имате ли си най-добри приятели?

— Защо ми задаваш този въпрос?

— Така. Ами... Изобщо не знам. Никога не съм ви чувала да говорите за това.

Свекър ми режеше внимателно морковите на кръгчета. Винаги е забавно да гледаш как някой мъж готви за първи път в живота си. Този маниер да се спазва буквално рецептата, като че ли авторката ѝ е някоя твърде придирчива богиня.

— Тук е отбелязано „нарежете морковите на средно големи кръгчета“, мислиш ли, че така е добре?

— Чудесно е!

Засмях се. Вече нямах врат и главата ми се поклащаше направо върху раменете.

— Благодаря... До къде бях стигнал? А да, моите приятели... Всъщност, имал съм трима... Патрик, с когото се запознах по време на едно пътуване до Рим. Една екскурзия на нашата църковна енория... Първото ми пътуване без родителите... Бях на петнайсет години. Не разбирах нищо от това, което ми бръщолевеше този ирландец, който беше два пъти по-висок от мен, но се сблизихме веднага. Беше отгледан от най-върлите католици на света, а аз тъкмо се бях измъкнал от задушавачката прегръдка на семейството... Две млади кучета, изпуснати във Вечния град... Какво поклонничество!...

Все още изтръпваше от това.

Той запържваше лука и морковите в тенджерата заедно с парченца пушени гърди — ухаеше много хубаво.

— После Жан Терон, когото познаваш и брат ми Пол, когото никога не си виждала, защото умря през 56-а...

— Смятате брат си за свой най-добър приятел?

— Той беше дори повече от това... Ти, Клое, доколкото те познавам, би го боготворила. Беше изискано момче, с чувство за

хумор, внимателен към всички, винаги в добро настроение. Рисуваше... Утре ще ти покажа акварелите му, те са в кабинета ми. Знаеше как пеят всички птици. Беше закачлив, но никога никого не обиждаше. Беше очарователно момче. Всички го обожаваха...

— От какво почина?

Свекър ми се обърна.

— Отиде в Индокитай. Върна се от там болен и почти луд. Умря от туберкулоза на 14 юли 1956 година.

— Безполезно е да ти казвам, че след това родителите ми никога вече, до края на живота си, не отидоха да гледат нито един парад. За тях баловете и фойерверките също бяха приключили.

Той добави парчетата месо и започна да ги обръща от всички страни, за да се запържат.

— Най-лошото, разбираш ли, беше, че се записа доброволец... По това време учеше. Беше блестящ. Искаше да работи в Министерството на горите. Обичаше дърветата и птиците. Той не биваше да ходи там. Нямахме никаква причина да ходи там. Абсолютно никаква. Той беше човек спокоен, пацифист, който цитираше Жьоно и който...

— Тогава защо?

— Заради едно момиче. Глупава любовна тъга. Нещо елементарно, дори не беше момиче, а по-скоро дете. Абсурдна история. Докато ти го разказвам и всеки път, когато мисля за това, ме разтърсва безсмислието на живота ни. Едно добро момче, което заминава на война заради някаква сръдлива госпожица — смешно е. Това може да се прочете в евтините романчета. Подобни истории са подходящи за сапунените сериали.

— Тя не го ли обичаше?

— Не. Обаче Пол беше луд по нея. Обожаваше я. Познаваше я от дванайсетгодишна, пишеше ѝ писма, които тя сигурно дори не е разбирала. Той замина на война, сякаш за да ѝ се изперчи. За да види тя какъв мъж е той! В навечерието на заминаването си това магаре все още се надуваше: „Когато ви поиска адреса ми, не ѝ го давайте веднага, искам аз да ѝ пиша пръв...“ И три месеца по-късно тя се сгоди за сина на месаря от улица „Паси“.

Той ръсна десетина различни подправки — всичко, което успя да намери в шкафовете.

Не знам какво би помислила за това авторката на рецептата...

— Едно едро безлично момче, което прекарваше дните си като обезкостяваше парчета месо в задната част на бащиния си магазин. Какъв шок беше това за нас, представяш си. Тя беше отблъснала нашия Пол заради този едър глупак. Той беше там, на другия край на света, може би в момента мислеше за нея, съчиняваше ѝ стихове, този идиот, а тя, тя мечтаеше само за срещите в събота вечер с този дебелак, който имаше право да взема колата на баща си. Небесносиня „Фрегата“, спомням си... Разбира се, може тя да не го е обичала, но Пол беше твърде възвишен, вършеше всичко смело и... блестящо. Каква бъркотия...

— И после?

— После, нищо. Пол се върна и майка ми престана да купува от този месар. Пол прекара много време в тази къща, от която вече почти не излизаше. Рисуваше, четеше, оплакваше се, че вече не може да спи. Страдаше много, непрекъснато кашляше, и после умря. На 21 години.

— Никога не говорите за него...

— Не.

— Защо?

— Обичах да говоря за него с хората, които го познаваха, така беше по-просто...

Аз избутах стола си назад и станах.

— Ще подредя приборите. Къде искате да вечеряеме?

— Тук, в кухнята, така е много добре.

Той изгаси централното осветление и ние седнахме един срещу друг.

— Великолепно е.

— Наистина ли мислиш така? Не е ли малко препържено!

— Не, не, уверявам ви, съвършено е.

— Твърде си добра.

— Вашето вино е добро. Разкажете ми за Рим...

— За града?

— Не за това поклонение... Какво представлявахте, когато бяхте на петнайсет години?

— О... Какво представлявах? Бях най-глупавото момче на света. Опитвах се да не изоставам от широките крачки на Френдъл. Следвах го с изплезен език, разказвах му за Париж, за Мулен Руж, дрънках

какво ли не, лъжех безсрамно. Той се смееше, отговаряше с приказки, които също не разбирах и аз на свой ред се смеех. Прекарвахме времето си да крадем монети от фонтаните и да се хилим, щом срещнехме лице от противоположния пол. Сега, като се замисля, бяхме наистина трогателни... Днес вече не си спомням каква беше целта на това пътуване. Сигурно в основата му е имало някаква праведна причина, в чест на нещо, както казват... Вече не знам... За мен това беше една голяма глътка кислород. Тези няколко дни промениха живота ми. Открих вкуса на свободата. Беше като да... да ти наля ли още?

— С удоволствие.

— Трябва да се има предвид и целия фон на тези събития... Току-що се бяхме престорили, че сме спечелили една война. Въздухът беше изпълнен с напрежение. Не можехме да заговорим за някого — съсед, търговец или родителите на съученик, без баща ми веднага да го класира в съответното чекмедженце: предател или предаден, подлец или негодник. Беше ужасно. Ти не можеш да си го представиш, но повярвай ми, това е ужасно за едно дете... Освен това вече не говорех с баща ми... или съвсем малко... Вероятно възможно най-малко като за син... Все пак един ден го попитах: „Щом вашето човечество е било толкова противно, защо тогава сте се били за него?“

— Той как ви отговори?

— Нищо... с презрение.

— Благодаря, благодаря, много е! — възпрях го аз, за да не ми долива.

— Живеех на първия етаж в една напълно сива сграда, в самия край на шестнайсети район. Толкова беше тъжно... Родителите ми не бяха достатъчно богати, за да живеят там, но имаше престиж в адреса, разбираш ли. Елитният шестнадесети район! Тъпчехме се един връз друг в един мрачен апартамент, където слънцето никога не влизаше, а майка ми забраняваше да се отварят прозорците, защото точно отдолу имаше гараж за автобуси. Тя се боеше, че завесите й... ще се опушат... Я виж, онзи аристократичен цвят бордо ме кара да използвам по-особени глаголи, чудно нещо! Ужасно ми беше скучно. Бях твърде млад, за да се интересува баща ми от мен, а майка ми беше вятърничава като пеперуда, прехвъркваща от цвят на цвят. Тя излизаше често. „Време е за енорията“ казваше, вдигайки очи към небето.

Прекаляваше, ядосваше се на глупостта на някои набожни жени, на които приписваше какво ли не, сваляше си ръкавиците, хвърляше ги на масичката в антрето все едно най-после е свършила някаква работа, въздишаше, въртеше се припряно, бърбореше, лъжеше, понякога се объркваше. Оставяхме я да говори. Пол и викаше Сара Бернар, а баща ми се връщаше към четенето на своя „Фигаро“ без да прави коментари, когато тя напускаше стаята... Картофи?

— Не, благодаря.

— Бях на полупансион в „Жансон дьо Сали“. И аз бях също толкова сив като сградата, в която живеех. Четях „Кьор вайан“ и приключенията на Флаш Гордън. Всеки четвъртък играех тенис със синовете на Мортелие. Бях... Бях много послушно дете, няхах никакви интереси. Мечтаех да взема асансьора и да се кача на шестия етаж, за да гледам... Какво приключение, а... да се качиш на шестия етаж! Голям глупак, кълна ти се...

Чаках да дойде Патрик Френдъл.

Чаках да дойде Папата!

Той стана, за да стъкне огъня.

— Накратко... Това не беше някаква революция... Най-много междучасие. Винаги съм вярвал, че един ден ще... как да кажа... ще изключа. Обаче не. Никога. Останах си онова послушно дете, без интереси. Всъщност защо ти разказвам всичко това? Ама защо станах толкова приказлив изведнъж?

— Аз ви помолих...

— Така... Обаче това не може да бъде причина! Не те ли отегчавам с моя малък магазин за носталгични спомени?

— Не, не, напротив, харесва ми...

5

На следващата сутрин намерих бележка на кухненската маса: „Отиване/ връщане офиса“. Беше оставил топло кафе, а в огнището голям пън.

Защо не ме беше предупредил за заминаването си?

Какъв странен човек... Като риба... Която винаги се измъква незабелязано и се изплъзва между ръцете...

Сипах си голяма чаша кафе и го изпих права, опряла рамо на кухненския прозорец. Гледах червеношийките, които подскачаха около парчето свинска мас, оставено от момичетата на пейката вчера.

Слънцето едва се показваше над плета.

Чаках момичетата да станат. Къщата беше твърде спокойна.

Пушеше ми се. Беше глупаво, защото не пуших вече от години. Да, обаче такъв е животът... Доказвате, че имате страхотна воля, а после една зимна сутрин решавате да извървите четири километра в студа, за да си купите пакет цигари или пък обичате мъж, правите с него две деца и една зимна сутрин научавате, че той си тръгва, защото обичал друга. Добавя, че се срамува, че е сбъркал.

Като по телефона: „Извинете, грешка.“

Моля, моля...

Сапунен мехур.

Духа вятър. Излизам, за да прибера парчето мас.

Гледам телевизия с момичетата. Уморена съм. Героите от анимационните им филмчета ми изглеждат глупави и капризни. Люси се дразни, тръска глава, моли ме да млъкна. Ще ми се да ѝ разкажа за Кенди.

Аз, като бях малка, бях влюбена в героинята Кенди.

Кенди никога не говореше за пари. Само за любов. После се уморих. Докъде щях да стигна, ако постъпвах като влюбчивата Кенди...

Вятърът става все по-силен. Отказвам се от идеята да отидем до селото.

Прекарваме следобеда на тавана. Момичетата се дегизират. Люси размахва ветрило пред лицето на сестра си:

— Много ли ви е горещо, госпожо графиньо?

Госпожа графинята не може да мръдне.

Има твърде много шапки на главата.

— Сваляме една стара бебешка люлка. Люси казва, че трябва да се пребоядиса.

— В розово ли? — питам.

— Как позна?

— Много ме бива.

Звънва телефонът. Люси отива да вдигне.

Накрая я чувам да пита:

— Искаш ли сега да говориш с мама?

Малко след това затваря. Не се връща при нас.

Заедно с Марион продължавам да разчиствам бебешкото легло.

Откривам я, когато слизам в кухнята. Опряла е брадичка на масата. Сядам до нея.

Гледаме се.

— Дали един ден ти и татко ще бъдете още влюбени?

— Не.

— Сигурна ли си?

— Да.

— Така или иначе вече го знаех...

Тя стана и добави:

— Знаеш ли още какво исках да ти кажа?

— Не. Какво?

— Ами това, че птичките са изяли вече всичко...

— Наистина? Сигурна ли си?

— Да, ела да видиш...

Тя заобиколи масата и ме хвана за ръката.

Стояхме до прозореца — аз и малкото ми русокосо момиченце, облечено в стар пластрон за смокинг и проядена от молците фуста. Розовите кукленски маратонки бяха напъхани в ботинките на прабаба й. Моята голяма майчина длан побираше изцяло нейната. Гледахме как

дърветата в градината се превиват от вятъра и вероятно мислехме за едно и също нещо...

В банята е толкова студено, че не смея да си извадя раменете над водата. Люси ни сложи шампоан и започна да ни измисля какви ли не главозамайващи прически. „Виж се, мамо! Имаш рога на главата!“

Вече го знаех.

Това не беше много смешно, но ме накара да се засмея.

— Защо се смееш?

— Защото съм глупава.

— Защо си глупава?

Подсушихме се, танцувайки.

Нощници, чорапи, обувки, пуловери, халати и още пуловери.

Моите красавици слязоха да си изядат супата.

Токът спря точно, когато в книжката Бабар си играеше с асансьора в един универсален магазин, докато портиерът го гледаше ядосано. Марион се разплака.

— Почакайте, ей сега ще пусна тока.

— Оу! Ууаауу... Бууу.

— Спри, Барби гърл, ще разплачеш сестра си.

— Не ми викай Барби гърл!

— Тогава спри.

Не беше автоматичният прекъсвач, нито бушоните. Капаците тракаха, вратите скърцаха и цялата къща беше потънала в мрак.

Сестри Бронте, молете се за нас.

Чудех се кога ли щеше да се върне Пиер.

Свалих матрака на момичетата в кухнята. Беше немислимо да ги оставя да спят горе без електрическият радиатор. Те бяха възбудени и щъкаха около мен като бълхи. Избутахме масата и сложихме временното им легло край огнището.

Легнах между двете.

— А Бабар? Ти не ни го довърши...

— Шшшт, Марион, шшшт! По-добре гледай тук, пред теб. Гледай огъня. Той ще ти разкаже приказка...

— Да, но...

— Шшшт...

Заспаха веднага.

Заслушах се в шумовете на къщата. Щипеше ме носът и триех очи, за да не се разплача.

Животът ми е като това легло, си помислих още. Крехък. Несигурен. Висящ.

Очаквах момента, в който къщата ще полети.

Мислех си, че съм освободена.

Странно е, че изразите не са просто начин на изразяване. Трябва много да си се страхувал, за да разбереш какво означава „студена пот“ или да си изпитвал силна тревога, за да ти станат съвършено ясни думите „свива ти се стомахът“, нали?

Така е и с думата „освободена“. Прекрасен израз. Кой ли го е открил?

Да освободиш въжетата.

Да отвържеш добрата женица.

Да поемеш в открито море, да разпериш крилете си на албатрос и да се отдадеш на ласки из други ширини.

Ама наистина, не би могло да се каже по-добре...

Ставам лоша, това е добър знак. Още няколко седмици и ще бъда доста неприятна.

Защото клопката се състои точно в това — да вярваш, че си свързан. Хората взимат решения и кредити, поемат задължения, а и някои рискове. Купуват къщи, слагат бебета в съвършено розови стаи и всяка нощ спят прегърнати. Удивително е това... Как точно се казваше? Това съгласие. Да, така се казваше, когато човек е бил щастлив. Или когато не е бил чак толкова...

Клопката е в това да си мислиш, че имаш право да бъдеш щастлив.

Колко сме глупави. Достатъчно сме наивни, за да може и за секунда да повярваме, че управляваме хода на живота си.

Ходът на нашия живот не ни е подвластен, но това не е опасно. Не е толкова важно...

Идеалното е, да разбереш това по-рано.

Колко „по-рано“?

По-рано.

Преди да пребоядисаш стаите в розово, например...

Пиер наистина има право — защо да показваш своята слабост?

За да поемеш ударите?

Баба ми често казваше, че вкусните манджи задържали милите съпрузи у дома. Не влизам в сметките, бабче, аз не влизам в сметките... Първо, не мога да готвя и после никога не съм имала желание да задържам, когото и да било.

Е добре, в това си успяла, мойто момиче!

Сипвам си малко коняк, за да го отпразнувам.

Една сълза, а после спане.

Следващият ден ми се стори доста дълъг.

Отидохме на разходка. Нахранихме с хляб конете в центъра по езда и останахме дълго с тях. Марион поязди едно пони. Люси не пожела.

Имах усещането, че нося много тежка раница.

Вечерта се състоя представление. Късметлийка съм, у нас всеки ден има представление. Този път в програмата беше „Малкото момиченце, което не искаше да си върви“. Те много се постараха да ме разсеят.

Не спах добре.

На другата сутрин вече нищо не вървеше. Беше много студено.

Момичетата хленчеха непрекъснато.

Опитах се да ги разсея, като си поиграем на праисторически хора.

— Вижте какво е трябвало да правят праисторическите хора, за да си приготвят чаша „Нескуик“... Слагали са тенджерата с мляко на огъня, да, точно така... Ами препечената им филийка? Няма нищо по-просто, парчето хляб на решетката и хоп, над пламъка... Внимание! Не много дълго, нали, иначе става на въглен. Кой иска да си поиграе на праисторически хора с мен?

Те обаче пет пари не даваха, не бяха гладни. Единственото, което искаха беше глупавата им телевизия.

Изгорих се. Марион се разплака, като ме чу да викам, а Люси разсипа купичката си върху канапетото.

Седнах и се хванах за главата.

Мечтаех да мога да я отвъртя, да я сложа на земята пред мен и да я ритна, за да я изпратя да потанцува възможно най-далече.

Толкова далече, че повече никога да не я намерят.

Обаче аз дори не умея да ритам.

Няма да улуча точно, това е сигурно.

В този момент пристигна Пиер.

Беше разстроен, обясняваше, че не могъл да се обади по-рано, защото линията била прекъсната и размахваше пликче с топли кроасани под носа на момичетата.

Те се смееха. Марион се мъчеше да го хване за ръката, а Люси му предлагаше праисторическо кафе.

— Праисторическо кафе? Ама с удоволствие, госпожо Кроманьонке!

Очите ми се насълзиха.

Той сложи ръка на коляното ми.

— Клое... Добре ли си?

Искаше ми се да му кажа — „Не, изобщо не съм добре“, но бях толкова доволна да го видя отново, че отговорих точно обратното.

— В хлебарницата има ток, значи повредата не е в района. Ще отида да огледам там по-подробно... Ей, вижте, момичета, времето е чудесно! Облечете се, ще отидем за гъби. Както валя вчера, ще има много!

В „момичета“ влизам и аз... Изкачихме стълбите, кикотейки се.

Колко е хубаво да си на осем години.

Ходихме до Дяволската мелница — зловеща сграда, която радва малките деца вече много поколения.

Пиер обясни на момичетата от какво са дупките в стената:

— Това е от удар с рог... а това са следи от копитата...

— Защо животното е ритало по стената?

— А... Това е дълга история... Защото е било много нервно този ден...

— Защо е било много нервно този ден?

— Защото неговата пленничка била избягала.

— Коя е била неговата пленничка?

— Дъщерята на хлебарката.

— Дъщерята на госпожа Пеко?

— Ама не, не нейната дъщеря!! По-скоро нейната прапрабаба.

— А?

Показах на момичетата как се приготвя обяд за куклите с чашчици от жълъди. Намерихме празно гнездо на птици, камъчета, шишарки. Набрахме иглики и начупихме лешникови клонки. Люси събра мъх за куклите си, а Марион не слезе от раменете на дядо си.

Донесохме две гъби. И двете подозрителни!

Докато вървахме обратно се чуваше песента на коса и озадачения глас на малко момиченце, което питаше:

— Ама защо този дявол е взел в плен бабата на госпожа Пеко?

— Не можеш ли да отгатнеш?

— Не.

— Ами защото е бил много лаком!

Тя удряше с пръчка по папратите, за да прогони дявола.

А аз къде трябваше да удриям с пръчка?

6

— Клое?

— Да.

— Исках да ти кажа... Надявам се... Всъщност по-скоро бих искал... Да, това е, бих искал... Бих искал да идваш пак в тази къща, защото... Знаем, че много я обичаш... Ти направи толкова неща тук... Встайте... Градината... Преди теб нямаше градина, знаеш ли? Обещай ми, че ще идваш пак. Със или без момичетата...

Обърнах се към него.

— Не, Пиер. Знаете добре, че няма да идвам.

— А твоят розов храст? Как се казваше? Този розов храст, който ти посади миналата година...

— Краче на развълнувана нимфа.

— Да, точно така. Ти толкова го харесваше...

— Не, харесвах името му... Вижте, и така ми е достатъчно тежко...

— Извинявай, извинявай.

— Обаче вие? Вие ще се грижите за него, нали?

— Разбира се! Крак на развълнувана нимфа, представяш ли си... Как иначе?

Малко преиграваше.

Докато вървахме обратно срещнахме стария Марсел, който се връщаше от селцето. Колелото му криволичеше опасно. По какво чудо успя да спре пред нас, без да падне, никога няма да разберем. Той сложи Люси на седалката си и ни покани да изпием заедно вечерното си вино.

Госпожа Марсел нацелува децата от главата до петите и ги настани пред телевизора с пакет бонбони на коленете. „Тя има кабелна, мамо! Виждаш ли? Има канал само с анимационни филмчета!“

Алелуя.

Да отидеш на самия край на света, да преминеш през сечища, плетове и ровове, да си запушиш носа, да прекосиш двора на стария

Марсел и да видиш Телетъбисите да мляскат ягоди!

Понякога животът е прекрасен...

Бурята, лудата крава, Европа, ловът, мъртвите и умиращите — теми за разговори всякакви... В един момент Пиер попита:

— Ей, Марсел, спомняте ли си брат ми?

— Кого? Пол? Да, мисля май, че помня т'ва малко маймунче...

На луд ме правеше с т'ва негово подсвиркване. Караше ме да търся к'во ли не из гората! Караше ме да търся птици, к'вито нема по нашия край! Малък негодник! И кучетата ставаха хахо! Ами, да, как няма да си го спомням! Добро момче беше... Идваше често в гората с баща си... Искаше всичко да му се покаже, всичко да му се обясни... Леле... Ама колко въпроси задаваше той! Казваше, че иска да учи, за да работи в горите. Помня, бащата му отговаряше — няма нужда да учиш, момчето ми! Какво повече могат да те научат твоите учители от мен? Не отговаряше, казваше, че било, за да обиколи всички гори по земята, за да види свят, да се разходи из Африка и Русия, но, че след това щял да се върне тук и всичко да ни разкаже.

Пиер го слушаше, кимайки леко с глава, за да го насърчи да говори, да не спира да говори.

Госпожа Марсел беше станала. Като се върна ни подаде скици с рисунки.

— Ето какво ми подари малкият Пол, всъщност, казвам малкият, но той не беше толкова малък по това време. Даде ми го един ден, за да ми благодари за моите банички с акациев цвят. Вижте, това е моето куче.

Тя обръщаше една по една страниците и ние се любувахме на игрите на малък фокстериер, който изглеждаше ужасно разглезен и пошумен от нормалното.

— Как се казваше? — попитах.

— Нямахте си име, но винаги казвахме „Де го тоя?“, защото непрекъснато изчезваше... Впрочем от това и умря... Ох... Ама колко си го обичахме... Колко го обичахме... Прекалено много, прекалено много... Твърде отдавна не бях разглеждала тези рисунки. Обикновено избягвам да се ровя там, събират ми се много мъртви наведнаж...

Рисунките бяха чудесни. „Де го тоя?“ беше кафяв фокстериер с дълги черни мустаци и рошави вежди.

— Застреляха го с пушка... Там ловуваха браконieri, а глупачето...

Станах, трябваше да си вървим, преди да се е стъмнило съвсем.

— Брат ми умря заради дъжда. Защото е бил оставен твърде дълго на пост под дъжда, представяш ли си?

Не отговорих нищо — бях твърде заета да гледам къде стъпвам, за да избегна локвите.

Момичетата отидоха да си легнат, без да вечерят. Твърде много бонбони. Книжният Бабар напусна Старата дама. Тя остана сама и плаче. Чуди се: „Кога ли ще видя пак моя малък Бабар?“

И Пиер е нещастен. Остана дълго в кабинета си. Под предлог, че ще търси рисунките на брат си. Приготвих вечерята. Спагети с пилешки воденички, мариновани от Сюзан.

Решихме да заминем на другия ден към обяд. Значи за последен път се въртях из тази кухня.

Много я обичах тази кухня. Пуснах спагетите във врящата вода, като проклинах своята прекалена чувствителност. „Много я обичах тази кухня...“. Ей, мамче, ще си намериш други кухни...

Ругаех себе си, а очите ми се пълнеха със сълзи, беше глупаво.

Той остави на масата малка рисунка с акварели. Жена, в гръб, четяща.

Беше седнала на градинска пейка с леко наведена глава. Може би не четеше, може би спеше или мечтаеше.

Къщата можеше да се разпознае. Каменните стълби отвън, закръглените капаци на прозорците и бялата глициния.

— Това е майка ми.

— Как се казваше?

— Алис.

— ...

— За теб е.

Щях да възразя, но той ме погледна заканително и сложи пръст на устните си. Пиер Дипел е от хората, които не обичат да им се противоречи.

— Трябва винаги да ви се подчиняват, нали?

Не ме слушаше.

— Дали някога, някой се е осмелявал да ви противоречи? — добавих, слагайки рисунката на Пол върху камината.

— Не някой. Целият ми живот.

Опарих си езика.

Беше се подпрял на масата, за да стане.

— Хайде... Какво ще пиеш, Клое?

— Нещо, което развеселява.

8

Той се качи по стълбите откъм избата, гушнал в ръце две бутилки, които притискаше към себе си като новородени.

— „Шато Шас-Сплин“... Признай, че случаят си заслужава... Точно каквото ни трябва. Взех две — една за теб и една за мен.

— Вие сте луд! Би трябвало да изчакате някой по-значителен повод...

— По-значителен повод от кой?

Той приближи стола си до камината.

— От... Не знам... От мен... От нас... От тази вечер.

Притискаше своето съкровище към себе си, за да го стопли.

— Ами, ние сме значителен повод, Клое. Ние сме най-значителния повод на света. Идвам в тази къща от дете, хранил съм се хиляди пъти в тази кухня и, повярвай ми, мога да различа кой повод е значителен.

Този негов самодоволен тон, цяло нещастие.

Седеше с гръб към мен и без да помръдва, гледаше огъня.

— Клое, не искам да си тръгваш...

Сипах макароните да се изцеждат и ги покрих с кърпа.

— Изнервяте ме. Говорите каквото ви падне. Мислите само за себе си. Ставате досаден в края на краищата. „Не искам да си тръгваш“. Ама защо ми казвате нещо толкова глупаво? Напомням ви, че не си тръгвам аз... Имате син, спомняте ли си за него? Едно голямо момче. Е добре, той е този, който си тръгна. Той! Не знаехте ли? О, много е тъпо. Чакайте, ще ви я разкажа, тази забавна история. И така, беше... Всъщност, кога беше? Няма значение. Адриен, прекрасният Адриен оня ден си стегна куфарите. Поставете се на моето място, бях учудена. А да, защото, не бях ви казала, но оказва се, че аз бях съпругата на това момче. Нали знаете — съпругата, онова удобно нещо, което водиш навсякъде и което се усмихва, когато го целуваш. Та значи, бях учудена, представяте си... ето го с нашите куфари пред асансьора на апартамента ни, започва да се вайка, поглеждайки

часовника си. Вайка се, защото е много изнервен, горкото козленце. Асансьорът, куфарите, колата и самолетът — каква тежка задача! Ами да! Защото не биваше да го изпуска този самолет, в него беше любовницата му! Нали знаете — любовницата, онази нетърпелива млада жена, която малко ви опъва нервите. Няма време за семейна сцена, какво си мислите... Освен това семейните сцени са нещо много елементарно... В семейство Дипел не са ви учили на това, нали? Виковете, скандалите, проявите на лошо настроение, това е просташко, нали? О да, просташко е. У семейство Дипел се държат по английски маниер — „never explain, never complain“ никога не обяснявай, никога не се оплаквай, нали така — веднага става ясно, че това е друго нещо. Това е висока класа.

— Клое, млъкни веднага!

Разплаках се.

— Ама вие чувате ли се? Чувате ли как ми говорите!? Аз не съм куче, Пиер. Аз не съм вашето куче, по дяволите! Оставих го да замине, без да му избода очите, съвсем тихо затворих вратата и сега съм тук, пред вас, пред момиченцата ми. Стоя на краката си. Стоя на краката си, разбирате ли. Разбирате ли какво означава това. Някой да е чул моя отчаян плач, а? Тогавя не ме карайте да ви съжалявам сега заради дребните ви неприятности. Не искате да си тръгвам... О, Пиер... Ще ми се наложи да не ви се подчиня... Ох, как съжалявам за това... Как...

Той ме беше хванал за китките и ги стискаше с всичка сила. Не можех да помръдна ръцете си.

— Пуснете ме! Причинявате ми болка! Всички ми причинявате болка в това семейство! Пиер, пуснете ме.

Едва поразхлабил хватката си и главата ми тутакси клюмна на неговото рамо.

— Всички ми причинявате болка...

Плачех на рамото му, забравила колко зле се чувства сигурно и той, който никога не докосва никого, плачех, сещайки се от време на време за моите спагети, които няма да стават за ядене, ако не отида да ги отлепя. Той каза: „Хайде, хайде...“. Каза „Моля те да ми простиш.“. Каза още „И на мен ми е също толкова тъжно, колкото на теб...“ Не знаеше къде да дәне ръцете си.

Накрая се дръпна, за да сложи масата.

— За теб, Клое.

Чукнах чашата си в неговата.

— Да, за мен, повторих с крива усмивка.

— Ти си страхотно момиче.

— Да, страхотно. А и силно, смело... Още какво друго?

— Забавно.

— А да, щях да забравя, забавно.

— Но несправедливо.

— ...

— Ти си несправедлива, нали?

— ...

— Мислиш, че обичам само себе си?

— Да.

— Тогава не си несправедлива, а глупава. Подадох му чашата си.

— Да, това го знаех... Дайте ми още от тази чудесна течност.

— Смяташ, че съм стар глупак?

— Да.

Кимнах с глава. Не бях лоша, бях нещастна. Той въздъхна.

— Защо да съм стар глупак?

— Защото не обичате никого. Никога не се отпускате. Никога не сте тук. Никога не сте с нас. Никога не взимате участие в нашите разговори и нашите глупости, не и в нашата посредствена компания. Защото ви липсва чувствителност, защото винаги мълчите и мълчанието ви прилича на презрение. Защото...

— Стоп, стоп, достатъчно, благодаря.

— Извинете ме, отговарям на въпроса ви. Питате ме, защо да сте стар глупак, отговарям ви. След всичко казано, не намирам, че сте чак толкова стар...

— Ти си прекалено любезна...

— Моля ви.

Озъбих му се в нежна усмивка.

— Обаче ако съм такъв, какъвто казваш, защо те доведох тук тогава? Защо трябваше да прекарам толкова време с вас и...

— Заради... много добре знаете...

— Заради какво?

— Заради представата ви за чест. Добрите семейства обичат да кокетират с това. От седем години се мотая в краката ви, а това е

първият път, когато проявявате интерес към мен... Ще ви кажа какво мисля. Нито смятам, че сте доброжелателен, нито, че сте милосърден. Нещата са ми ясни. Синът ви е направил глупост и вие, вие минавате след него, почиствате, оправяте положението. Ще се опитате да затворите пукнатините както можете. Защото вие не обичате пукнатините, нали Пиер? О, не... вие изобщо не обичате това...

Ще ви кажа, мисля, че ме доведохте тук, за да избегнете скандала. Малкият направи гаф, добре, стискаме зъби и уреждаме нещата, без да коментираме. Преди години щяхте да мушнете някоя пара на селяните, когато малкият безделник за пореден път е стъпкал нивята им, а днес разхождате снахата. Чакам мига, когато с тъжно лице ще ми съобщите, че мога да разчитам на вас. Във финансово отношение, разбира се. Малко сте затруднен, нали? По-трудно е да бъде обезщетено едно голямо момиче като мен, отколкото някоя нива с цвекло...

Той се изправи.

— В такъв случай, да... Истина е... Глупава си. Какво ужасно откритие...

Хайде, подай ми чинията си.

Беше застанал зад мен.

— Нараняваш ме толкова много, че дори не можеш да си го представиш. Нещо повече от това, караш сърцето ми да кърви. Обаче, уверявам те, не ти се сърдя, смятам, че всичко това се дължи на твоята мъка...

Той сложи пред мен чиния, от която се издигаше ухання пара.

— Обаче има все пак едно нещо, което не мога да ти позволя да изричаш безнаказано, едно-единствено нещо...

— Кое? — казах, поглеждайки нагоре.

— Ако обичаш, не говори за цвекло. Басирам се, че на километри наоколо няма да намериш и най-малката нива с цвекло...

Беше самодоволен и много закачлив.

— Мм, хубаво е... Ще съжалявате за мен като за готвачка, нали?

— Като за готвачка, да, но за останалото, много благодаря...

Накара ме да загубя апетит...

— Нима?!

— Не.

— Изплашихте ме!

— Нужно е нещо повече, за да ми попречи да опитам тези великолепни спагети...

Той забодя вилицата в чинията си и повдигна купчина слепнали спагети.

— Хм, как му казаха италианците на това? *Al dente*...

Засмях се.

— Обичам да се смееш.

Доста дълго никой от нас не проговори.

— Сърдит ли сте?

— Не, не съм сърдит, по-скоро объркан...

— Съжалявам.

— Разбираш ли, струва ми се, че се намирам пред нещо много оплетено. Нещо като възел... Огромно...

— Аз иск...

— Замълчи, замълчи. Остави ме да говоря. Сега трябва да сложа ред във всичко това. Много е важно. Не знам дали можеш да ме разбереш, но трябва да ме изслушаш. Трябва да дръпна някой край, но кой? Не знам. Не знам нито от какво, нито от къде да започна. Боже мой, толкова е сложно... Ако дръпна грешния или пък дръпна много силно, възелът може да се затегне повече. Той може да се затегне толкова силно или толкова зле, че да няма вече какво да се направи и ще си тръгна съсипан. Защото, разбираш ли, Клое, моят живот, целият ми живот е като този стиснат юмрук. Аз съм тук, пред теб, в тази кухня. На 65 години съм. На нищо не приличам. Аз съм онзи стар глупак, когото ти измъчваше преди малко. Нищо не съм разбрал, никога не съм се качвал на шестия етаж. Страхувах се от сянката си и ето ме сега, ето ме пред мисълта за моята смърт и... Не, моля те, не ме прекъсвай... Не сега. Остави ме да разтворя този юмрук. Мъничко поне.

Напълних отново чашите.

— Ще започна с най-несправедливото, най-жестокото... Искам да кажа, с теб...

Той се облегна назад.

— Когато те видях за пръв път, беше цялата синя. Спомням си, че бях впечатлен. Още те виждам в рамката на тази врата... Адриен те подкрепяше, а ти ми протегна една съвършено изтръпнала от студа ръка. Не можеше да ме поздравиш, не можеше да говориш и аз стиснах

ръката ти за добре дошла — още виждам белите следи, които пръстите ми оставиха върху твоята китка. На Сюзан, която вече изпаднаше в паника, Адриен отговори през смях: „Доведох ви един син смърф“. После той те занесе горе и те потопи във ваната, пълна с гореща вода. Колко време остана там? Не си спомням, спомням си само как Адриен повтаряше на майка си: „Спокойно, мамо, спокойно! Щом тя се свари, ще седнем на масата.“ Защото ние наистина бяхме гладни или поне аз, във всеки случай, бях гладен. А ти ме познаваш, знаеш какви са старите глупаци, когато са гладни... Щях да наредя да почваме, без да ви чакаме повече, когато се появи ти — с мокри коси и срамежлива усмивка, облечена в стар халат на Сюзан.

Този път бузите ти бяха червени, съвсем червени...

Докато се хранехме, ни разказахте, че сте се срещнали в едно кино, на опашката за филма „Неделя на село“ и когато билетите свършили, Адриен, храбрец и половина — семейна черта — ти предложил, изправен до мотора си, точно една такава неделя на село. Трябвало веднага да приемеш или да откажеш и ти си приела, което обясняваше високата степен на измръзването ти, защото бе заминала от Париж само по тениска под шлифера. Адриен те изяждаше с очи и това сигурно му е било трудно, защото ти продължаваше да стоиш с наведена глава. Виждахме само една трапчинка на бузата ти, когато той говореше за теб, та затова си представяхме, че ни се усмихваш... Спомням си също така, че носеше някакви невероятни маратонки...

— Жълти, марка „Конвърс“, наистина!

— Да, наистина. Точно затова можеш да критикуваш колкото си искаш тези, които купих оня ден на Люси... Я гледай, ще трябва да й го кажа, впрочем... Не я слушай, скъпа, когато се запознах с майка ти, тя носеше жълти маратонки с червени връзки...

— Спомняте си и връзките?

— Всичко си спомням, Клое, всичко, чуваш ли? Червените връзки, книгата, която четеше на другия ден под черешата, докато Адриен развинтваше болтовете на мотора си...

— Коя беше?

— „Светът според Гарп“, нали?

— Точно така.

— Спомням си, че предложи на Сюзан да почистиш филизите на къпината по малката стълба към стария зимник. Спомням си

очарования поглед, с който тя те гледаше да се превиваш над къпините. Можех да прочета надписа „Снаха? Снаха?“, мигащ с огнени букви пред очите ѝ. Заведох ви на пазара в Сент Аман, ти купи козе сирене, а после пихме „Мартини“ на площада. Ти четеше статия за Анди Уорхол, мисля, докато ние с Адриен блъскахме по флипера...

— Това е изумително, как можете да си спомняте всичко това?

— Ами... нямам големи заслуги... Това беше един от редките пъти, когато правехме нещо заедно...

— Искате да кажете с Адриен?

— Да...

— Да.

Станах, за да взема сиренето.

— Не, не, не сменяй чиниите, не си струва труда.

— Напротив! Знам, че мразите да ядете сиренето си в същата чиния.

— Аз мразя това, така ли? О... Вярно е... Още един номер на стар глупак, нали?

— Ами... да, така мисля...

Подаде ми чинията си, намръщен.

— Проклетница такава.

Трапчинки от усмивка.

— Спомням си вашата сватба, естествено... Беше ме хванала под ръка и беше толкова красива. Кривеше си краката. Вървахме пак по същия площад в Сент Аман, когато ти ми прошепна на ухото: „Трябваше да ме отвлечете, щях да изхвърля тези проклети обувки през прозореца на колата ви и щяхме да отидем да ядем стриди при Ивет...“ Тази прищявка ми замая главата. Стиснах ръкавиците си... Ето, сложи си първо ти...

— Хайде, продължавайте...

— Какво още бих могъл да ти кажа?... Спомням си, че веднъж се бяхме уговорили да се срещнем в кафенето под офиса ми, за да прибера някакъв черпак или вече не помня какво, което Сюзан ти беше дала назаем. Сигурно съм ти се сторил неприятен в този ден, бях притеснен, угрижен... Тръгнах си дори преди да си допиеш чая. Разпитвах те за работата ти и вероятно не чувах отговорите ти. С една дума, накратко... значи, същата вечер, на масата, когато Сюзан ме попита „какво ново?“ без да се надява много да чуе нещо, аз ѝ

отговорих: „Клое е бременна“. Сюзан запита: „Тя ли ти го каза?“ „Не. Впрочем, не съм сигурен, че и тя самата го знае...“ Сюзан сви рамене и вдигна очи към небето, но аз бях прав. Няколко седмици по-късно ни съобщихте добрата новина...

— Как бяхте отгатнал?

— Не знам... Стори ми се, че цветът на кожата ти се беше променил, че умората ти идваше от другаде...

— ...

— Мога дълго да продължавам така. Виждаш, ти не си справедлива. Какво казваше още? Че през всичкото това време, всичките тези години никога не съм се интересувал от теб... О-оо, Клое, надявам се, че се срамуваш.

Гледаше ме заканително.

— Обаче пък съм егоист, тук си права. Казвам ти, че не искам да си тръгваш, защото не искам да си отидеш. Мисля за себе си. Чувствам те по-близка от собствената ми дъщеря. Собствената ми дъщеря никога няма да ми каже, че съм стар глупак, тя се задоволява направо да си мисли, че съм стар глупак!

Беше станал, за да си вземе солта.

— Но... Какво ти е?

— Нищо. Нищо ми няма.

— Да, обаче плачеш.

— Обаче не, не плача. Вижте, не плача.

— Да, обаче плачеш! Искаш ли чаша вода?

— Да.

— О, Клое... Не искам да плачеш. Това ме кара да се чувствам нещастен.

— Ето пак! Пак вие! Непоправим сте...

Опитвах се да говоря шеговито, но от носа ми течаха сополи — жалка картинка.

Смеех се. Плачех. Това вино изобщо не ме развеселяваше.

— Не трябваше да ти разказвам всичко това...

— Точно обратното. Това са и мои спомени...

Само трябва да се нагодя малко. Не знам дали наистина си давате сметка, но положението е съвсем ново за мен... Преди петнайсет дни все още бях омъжена жена с всички произтичащи от това удобства. Прелиствах си бележника в метрото, за да организирам вечери, пилех

си ноктите, докато си мислех за ваканциите. Казвах си: „Дали да вземем момичетата или да заминем двамата?“ Накратко, разбирате в какво се състоеше дилемата...

Казвах си още: „Би трябвало да си потърсим друг апартамент, този е добър, но е твърде мрачен...“ Чаках Адриен да се оправи, за да поговоря с него, защото разбирах добре, че напоследък не е на себе си... Раздразнителен, докачлив, уморен... Тревожех се за него, казвах си: „Ама те ще ми го уморят в тази лудница, какво е това ненормално работно време?“

Той се беше извърнал към огъня.

— Имах всички удобства, но не бях особено хитра.

Чаках го за вечеря. Чаках часове. Често дори заспивах, докато го чаках... Най-сетне той се прибираше, с посърнал вид и подвита опашка. Отправях се към кухнята, протягайки се. Започвах да действам. Не беше гладен, разбира се, проявяваше благоприличието да няма вече апетит. А може пък да са хапвали преди това? Може би...

Колко ли му костваше да седне срещу мен! Колко ли бях отегчителна с вечното си добро настроение и разказите с продължение за живота край градинката на площад Фирмин-Гедон. Сега като се замисля, какво наказание трябва да е било това за него... На Люси ѝ паднал зъб, майка ми не се чувства добре, младото полякинче, което работи срещу жилище и храна при Артюр излиза със сина на съседката, тази сутрин завърших мраморната си статуя, Марион си отрязва косите — това е ужасно, учителката иска кутии от яйца, изглеждаш уморен, вземи си един ден отпуска, помогни ми, ще си вземеш ли още спанак? Горкият... какво изтезание за един неверен, но добросъвестен мъж. Какво изтезание... Аз обаче нищо не забелязвах. Не бях забелязала нещо да се приближава, разбирате ли? Как може човек да бъде толкова сляп? Как? Или съм била съвършено оглупяла, или съм била съвършено доверлива. Което явно се свежда до едно и също...

Облегнах се назад.

— О, Пиер... Каква свинщина е този живот...

— Хубаво е виното, нали?

— Много. Жалко, че почти не отговаря на обещанията си...

— За първи път пия от него...

— Аз също.

— Това е също като твоят розов храст — купих го заради етикета...

— Да. Каква свинщина... Това е без значение.

— Но ти си още млада...

— Не, стара съм, чувствам се стара. Цялата съм очукана. Усецам, че ще стана мнителна. Ще оглеждам живота си през шпионка. Повече няма да отворям вратата. Отдръпнете се. Дайте да ви разгледам. Добре, сега от другата страна. Обуйте чехлите. Останете в антрето. Не мърдайте.

— Не, никога няма да се превърнеш в такава жена. Дори да го поискаш, не би могла. Хората ще продължат да влизат в живота ти както във воденица, ще страдаш още и това си е много добре. Не се притеснявам за теб.

— Не, разбира се...

— Разбира се какво?

— Не се притеснявате за мен. Така или иначе не се притеснявате за никого...

— Истина е, права си. Не мога да се навеждам.

— Защо?

— Не знам. Защото другите не ме интересуват, предполагам...

— ... освен Адриен.

— Какво Адриен?

— Мисля за него.

— Притеснявате се за Адриен?

— Да, така си мисля... Да.

За него се притеснявам най-много във всеки случай...

— Защо?

— Защото той е нещастен.

Бях смаяна.

— Ама това... това е върхът! Той изобщо не е нещастен... Напротив, много е щастлив!

Смени една очукана и досадна жена с една забавна, първа употреба. Неговият живот е много по-приятен днес, ако искате да знаете.

Дръпнах ръкава си над китката.

— Ето, колко ли е часът? Десет без четвърт. Къде ли е нашият малък мъченик? Къде ли? На кино или на театър, може би? Или пък

вечеря някъде? Вероятно вече са приключили с предястията... той поглажда дланта ѝ, мечтаейки за после. Внимание, храната пристига, тя си дръпва ръката и също му се усмихва. Или пък са в леглото... Което е най-вероятно, нали? В началото хората се любят много, ако си спомням добре...

— Цинична си.

— Защитавам се.

— Каквото и да прави, той е нещастен.

— Заради мен, искате да кажете? Развалям му удоволствието. О, каква неблагодарница...

— Не. Не заради теб, заради себе си. Заради този живот, който не прави нищо така както му го поискат. Нашите усилия са смешни...

— Прав сте, милият той...

— Ти не ме слушаш.

— Не.

— Защо не ме слушаш?

Отхапах късче от моето парче хляб.

— Защото сте като булдозер, разрушавате всичко по пътя си. Моята тъга ви... Да, какво ви причинява тя? Затруднява ви и скоро ще ви отегчава, знам го добре. И после тази история за кръвната връзка... Тая ненормална идея... Не сте могли да прегърнете децата си, да им кажете поне веднъж, че ги обичате, обаче успоредно с това, знам, че винаги ще ги защитите. Каквото и да казват, каквото и да правят, те винаги ще бъдат прави пред лицето на варварите като нас. Ние, които не носим вашето име.

Може да се каже, че вашите деца не са ви дали особени поводи за удовлетворение, но единствено вие можете да ги критикувате. Единствено вие! Адриен си тръгна, зарязвайки ме там с момичетата. Добре, това също ви дразни, но вече не се надявам да чуя от вас няколко строги думи. Няколко строги думи... това нищо няма да промени, но ще ми достави такова удоволствие. Такова удоволствие, само да знаехте... Да, това е жалко... Аз съм жалка. Обаче няколко много силни, много резки думи, каквито толкова добре умеете да казвате... Защо не за него? Заслужила съм ги в края на краищата. Очаквам присъдата на патриарха, седнал на края на масата. Всичките тези години ви слушам как раздавате правосъдие за света. Добрите и лошите, заслужаващите вашето уважение и тези, които не го

заслужават. Всичките тези години, откакто се измъчвам с вашите разсъждения, вашето влияние, вашите фасони на Повелител, вашите мълчания... Всички тези превземки. Всички тези превземки... Откога ни се надувате, Пиер...

Знаете, че съм обикновен човек и имам нужда да ви чуя да казвате: моят син е подлец и аз те моля за извинение. Имам нужда от това, разбирате ли?

— Не разчитай на мен.

Аз вдигнах чиниите.

— Не съм разчитала на вас.

— Искате ли десерт?

— Не.

— Нищо ли не искате?

— Значи всичко е загубено... Изглежда дръпнах конца откъм лошия край...

Вече не го слушах.

— Възелът се стегна още повече и ето че се отдалечихме повече от когато и да било. В такъв случай аз съм стар глупак... Чудовище... И какво още?

Търсех гъбата.

— И какво още?

Погледнах го право в очите.

— Чуйте, Пиер, години наред живях с мъж, който не можеше да се държи на краката си, защото баща му никога не го беше подкрепял истински. Когато се запознах с Адриен, той не смееше да предприеме нищо от страх да не ви разочарова. И всичко, с което се захващаше, ме подтискаше, защото никога не го правеше заради себе си, а заради вас. За да ви смае или да ви ядоса. Да ви предизвика или да ви достави удоволствие. Това беше трогателно. Бях едва на 20 години и заряхах всичко заради него. За да го изслушвам и да го галя по врата, когато най-накрая споделяше. За нищо не съжалявам, пък и не бих могла да направя друго. Разболявах се от факта, че момче като него може дотолкова да се унижава. Прекарвали сме по цели ноци да изясняваме всичко и да поставяме нещата по местата им. Аз го разтърсих. Хиляди пъти му повторих, че историята му е твърде лековата. Че е твърде лесно! Взехме правилни решения и ги потъпкахме, открихме други и накрая спрях да уча, за да може да продължи той. Запретнах си

ръкавите и три години го оставях във факултета, преди да отида да си губя времето в подземията на Лувъра. Имахме споразумение: няма да се оплаквам при условие, че той няма вече да ми говори за вас. Нямам заслуга. Никога не съм му казвала, че е най-добрият. Само го обичах. О-би-чах. Разбирате ли за какво говоря?

— ...

— Значи разбирате, че днес ми е малко неприятно...

Минах с гъбата покрай ръцете му, подпрени на масата.

— Доверието е възстановено, блудният син се завърна. Той държи кормилото като голям и ето го сега се освобождава от старата си кожа под разнежения поглед на лошия татко. Признайте, че това е малко жестоко, нали?

— Не казвате нищо?

— Не. Ще си лягам.

Пуснах миялната машина.

— Точно така, лека нощ.

9

Хапех си устните.

Скрих ужасни неща.

Взех си чашата и отидох да седна на канапето. Свалих си обувките и се свих сред възглавниците. Станах, за да взема бутилката от масата. Разрових огъня, загасих лампата и се върнах да се уединя на спокойствие.

Съжалявах, че още не бях пияна.

Съжалявах, че бях там.

Съжалявах... Съжалявах за толкова неща.

Толкова неща...

Облегнах глава на лакътя си и затворих очи.

— Спиш ли?

— Не.

Той отиде да си сипе една чаша и се намести в съседния фотьойл.

Вятърът продължаваше да духа. Останахме на тъмно. Гледахме огъня.

От време на време някой от нас отпиваше, а другият му подражаваше.

Не бяхме нито добре, нито зле. Бяхме уморени.

След доста време той каза:

— Знаеш ли, нямаше да съм станал такъв, какъвто казваш, че съм, ако бях проявил повече смелост...

— Моля?

Вече съжалявах, че му бях отговорила. Не ми се говореше повече за цялата тази гадост. Исках да ме оставят на спокойствие.

— Винаги говорят за тъгата на тези, които остават, но мислила ли си за чувствата на тези, които си отиват?

Олеле, си казах, ама пак ли ще ме занимава със своите теории, този стар глупендер?

Търсех с очи обувките си.

— Ще говорим пак за това утре, Пиер, аз ще... Писна ми.

— Тъгата на тези, които са причинили нещастията... Оставащите, тях ги съжаляват, утешават, а тези, които си тръгват?

— Че какво още искат — избухнах аз, — награда? Насърчителни думи?!

Той не ме чуваше.

— Смелостта на тези, които се поглеждат в огледалото една сутрин и произнасят отчетливо само на себе си тези няколко думи: „Имам ли право на грешка?“ Само тези няколко думи... Смелостта да погледнеш живота си в лицето, да не видиш нищо хубаво, нищо хармонично. Смелостта всичко да разрушиш, всичко да обърнеш с главата надолу от... от егоизъм? От чист егоизъм? Ама не, все пак... Тогава какво е това? Инстинкт за самосъхранение? Трезви разсъждения? Страх от смъртта?

Смелостта да се противопоставиш. Поне веднъж в живота си. Да се противопоставиш на себе си. На самия себе си. Само на себе си. Най-накрая.

„Право на грешка“ — един съвсем кратък начин на изразяване, съвсем малка част от изречение, но кой би ти го дал?

Кой, освен ти самият?

Ръцете му трепереха.

— Аз не си го дадох... Не си дадох никакво право. Само задължения. И ето в какво се превърнах: в стар глупак. Като стар глупак ме вижда един от малкото хора, към които храня известно уважение. Какво фиаско...

Имал съм много врагове. Не се хваля с това, но не се и оплаквам, изобщо не им обръщам внимание. Обаче приятели... Хора, които да имам желание да ме харесват? Толкова малко, толкова малко... Ти си сред тях. Ти, Клое, защото си толкова подготвена за живота. Защото се справяш с всичко. Не стоиш на едно място, танцуваш, знаеш как да въртиш къща. Ти притежаваш тази вълшебна дарба да правиш хората около теб щастливи. Ти се чувстваш така удобно, така удобно на тази малка планета...

— Струва ми се, че не говорим за един и същи човек...

Той не ме чу.

Седеше изпънат. Вече не говореше. Краката му не бяха кръстосани. Чашата беше сложена върху бедрата.

Не различавах лицето му.

Лицето му беше в сянката на фотьойла.

— Обичах една жена... Не ти говоря за Сюзан, говоря ти за друга жена.

Отворих пак очи.

— Обичах я повече от всичко. Повече от всичко...

— Не знаех, че може да се обича до такава степен... Всъщност, аз във всеки случай смятах, че не бях... програмиран да обичам така. Обясненията в любов, безсънието, причинените от страстта опустошения — всичко това беше подходящо за другите. Впрочем, самата дума страст ме караше да се подсмиввам. Страст, страст! Поставях това между хипнозата и суеверието... В устата ми звучеше почти като обида. И после, това се стовари отгоре ми, когато най-малко очаквах. Аз... Аз обикнах една жена.

Влюбих се така, както се хваща някаква болест — без да го искам, без да го вярвам, против волята ми и без да мога да се защитя, и после...

Той се прокашля.

— И после я загубих. По същия начин.

Не можех да мръдна. Нещо тежко се беше стоварило върху главата ми.

— Казваше се Матилд. Все още се казва Матилд, Впрочем. Матилд Курбе. Като художника...

Бях на четирийсет и две години и вече се смятах за стар. Всъщност винаги съм се смятал за стар. Пол беше младият. Пол винаги ще бъде млад и красив.

Аз съм Пиер. Нуждаещият се, трудолюбивият.

На десет години лицето ми вече беше каквото е сега. Същата подстрижка, същите очила, същите жестове, същите дребни мании. На десет години вече съм си слагал специална чиния за сиренето, предполагам...

Усмихнах му се в тъмното.

— Четирийсет и две години... Какво очаква от живота човек на четирийсет и две години?

Аз, нищо. Не очаквах нищо. Работех. Още и още и винаги. Това беше моето маскировъчно облекло, моята броня, моето алиби. Моето

алиби, за да не живея. Защото не обичах много, много това, да живея. Смятах, че нямам дарба за това.

Измислях си трудности, планини за изкачване. Много високи. Много стръмни. После си навивах ръкавите. Изкачвах ги и си измислях други. А всъщност не бях амбициозен, нямах въображение.

Той отпи глътка.

— Аз... Аз не бях наясно с всичко това, разбираш ли... Матилд ми го разкри. О, Клое... Колко я обичах... Колко я обичах... Още ли си там?

— Да.

— Слушаш ли ме?

— Да.

— Отегчавам ли те?

— Не.

— Заспиваш ли?

— Не.

Стана, за да сложи една цепеница. Остана клекнал пред камината.

— Знаеш ли за какво ме упрекуваше? Упрекуваше ме, че съм твърде приказлив. Даваш ли си сметка? Аз... Твърде приказлив! Не е за вярване, нали? Обаче беше истина...

Слагах главата си върху нейния корем и говорех. Говорех часове наред. По цели дни дори. Чувах звука на гласа си, станал толкова дълбок от нейните ласки и това ми харесваше. Един истински бърборко... Опивах я. Удавах я. Тя се смееше. Казваше ми, шшшт, не говори толкова много, вече не те слушам. Ама защо говориш така?

Трябваше да наваксам четирийсет и две години мълчание. Бях мълчал четирийсет и две години, бях таил всичко в себе си. Какво каза ти одеде? Че мълчанието ми приличало на пренебрежение, така ли? Това е обидно, но мога да го разбера, мога да разбера упреците, които ми се отправят. Мога да ги разбера, но нямам желание да се защитавам от тях. Точно в това е проблемът, впрочем... Обаче чак пренебрежение, не вярвам. Колкото и нечувано би ти се сторило това, мисля, че мълчанието ми прилича по-скоро на нерешителност. Не се обичам достатъчно, за да приписвам някаква тежест на думите си. Седем пъти мери, казват. Обаче аз премервам винаги още веднъж допълнително...

Не се харесвам от времето преди Матилд и се харесвам още по-малко след него. Предполагам, че затова съм строг...

Беше седнал отново.

— Строг съм в работата, обаче там съм такъв, защото играя роля, разбираш ли? Задължен съм да бъда строг. Задължен съм да ги накарам да повярват, че съм страшен. Представяш ли си, ако разкрият тайната ми? Ако научат, че съм нерешителен? Че съм задължен да работя три пъти повече от другите, за да стигна до същия резултат? Че имам лоша памет? Че трудно схващам? Даваш ли си сметка? Нали ако знаеха всичко това щяха жив да ме изядат!

Освен това не знам как да накарам хората да ме заобичат... Нямам харизма, както казват. Ако обявявам някакво увеличение, го казвам с рязък тон, ако ми благодарят, не отговарям, когато искам да направя дребен жест, не си го позволявам и, ако имам да съобщя някоя добра новина, натоварвам с тази задача Франсоаз. По отношение на мениджмънта, кадрите, както се казва още, съм цяло бедствие. Истинско бедствие.

Точно Франсоаз ме записа против желанието ми на нещо като курс за шефове сухари. Какви глупости... Два дни, затворени в „Конкорд Ла Файет“ при Майо, преглъщахме демагогските каши на един психоаналитик и на един твърде въодушевен американец. Накрая той продаваше книгата си. Казваше се *Be the Best and Work in Love*. „Бъди най-добрият и работи с любов“ — Господи, като си помисля, какво шарлатанство...

На края на курса, спомням си, ни раздадоха дипломи за мил и внимателен шеф. Подарих я на Франсоаз, която я закачи в шкафа, където държахме консумативите.

— Добре ли беше? — ме попита тя.

— Беше печално.

Тя се усмихна.

— Вижте, Франсоаз — добавих, — вие, която сте тук като Господ Бог, кажете на тези, които се интересуват, че аз не съм мил, но че те никога няма да останат без работа, защото съм много силен по смятане наум.

— Амин — промърмори тя, навеждайки глава.

Обаче това беше вярно. За двайсет и пет години тирания не ми бяха обявявали нито една стачка и никога не бях уволнявал никого.

Дори когато беше толкова трудно както в началото на 90-те години, не уволних никого. Никого, чуваш ли ме?

— А Сюзан?

— ...

— Защо сте толкова суров с нея?

— Намираш, че съм суров?

— Да.

— Как така суров?

— Суров.

Той пак сложи главата си на фотьойла.

— Когато Сюзан разбра, че я мамя, вече не го правех от дълго време. Бях... Ще ти разкажа това по-късно... Тогава живеехме на улица „Конвансион“. Не харесвах този апартамент. Не харесвах начина, по който го беше обзавела. Задушавях се там. Твърде много мебели, твърде много дреболии, твърде много наши снимки, твърде много от всичко. Разказвам ти това, но то не е от значение... Идвах в този апартамент, за да спя, и защото там живееше семейството ми. И точка. Една вечер тя поиска да я заведа на вечеря. Отидохме под нас. Някаква невзрачна пицария. От светлината на неоновите лампи тя изглеждаше ужасно. За една жена, която вече беше си сложила обидената физиономия, това изобщо не беше добре. Беше жестоко, но не бях го направил нарочно, знаеш. Бутнах вратата на първото изпредило ми се заведение... Предчувствайки това, което щеше да ми се случи, няхах желание да бъда далеч от леглото си. И наистина, нещата не закъсняха. Едва оставила менюто, тя избухна в плач.

Знаела всичко. Че била по-млада жена. Знаела колко време продължава това и разбираше защо сега все пътувам. Повече не можела да го понася. Бил съм чудовище. Заслужавала ли тя толкова презрение? Заслужавала ли да се държат така с нея? Като със слугиня? В началото си затваряла очите. Съмнявала се, че има нещо, но ми вярвала. Мислела, че е нещо необмислено, нещо дошло изневиделица, желание да бъда все още харесван. Нещо, успокояващо мъжествеността ми. А пък и моята работа. Моята толкова обсебваща, толкова трудна работа. А тя, тя била така завладяна от обзавеждането на новата къща. Не можела да се занимава с всичко наведнаж. Не можела да бъде на всички фронтове едновременно! Имала ми доверие! После дошла болестта ми и затворила очи. Обаче сега, повече не можела да го

търпи. Не, повече не можела да ме търпи. Моят егоизъм, моето пренебрежение, начинът, по който... В този момент сервитьорът я прекъсна и, за половин секунда тя смени маската. Започна да му се усмихва, да му иска подробности за тортелините „Не знам какви си“. Вцепених се. Когато той се обърна към мен, измънках едно обезумяло „С... Същото като госпожата“. Нито секунда не помислих за скапаното меню, разбираш ли. Нито секунда...

Там си дадох сметка за силата на Сюзан. Нейната безкрайна сила. Компресорният валак е тя. Там разбрах, че тя е много потвърдата и че нищо не може истински да я засегне. В действителност това беше само един глупав начин за запълване на времето. Тя се беше заяла с мен, защото къщата ѝ на брега на морето беше завършена. След като бе поставена последната рамка и бе закачен последният корниз най-накрая тя се беше обърнала към мен и се беше ужасила от видяното.

Едва ѝ отговорях, като се защитавах вяло — казах ти, че бях изгубил вече Матилд в този момент...

Гледах жена си да се вълнува срещу мен в някаква невзрачна пицария в петнайсти парижки район и изключих звука.

Тя ръкомахаше, оставяше едрите сълзи да се стичат по бузите ѝ, бършеше си носа и сипваше сос в чинията си. През това време аз навивах до безкрай две-три спагети на вилицата си, без изобщо да успея да ги поднеса до устата си. И на мен също много ми се плачеше, но се въздържах...

— Защо се въздържахте?

— Въпрос на възпитание, мисля... Пък и още се чувствах толкова крехък... Не можех да поема риска да се отпусна. Не там. Не сега. Не с нея. Не в тази гнусна евтина кръчма. Бях... Как да ти кажа... Толкова чуплив.

След това тя ми разказа, че се е посъветвала с адвокат, за да даде ход на процедура за развод. Изведнъж се заслушах по-внимателно. Адвокат? Сюзан да поиска развод? Не си представях, че нещата са стигнали толкова далеч, че е била толкова силно наранена... Срећнала се с тази жена, снахата на една от нейните приятелки. Много се колебала, но взела решението си, като се върнала тук от един уикенд. Взела го в колата по пътя на връщане, когато съм я заговорил само веднъж, за да я питам дали има дребни за таксата. Била измислила

нещо като семейна руска рулетка: ако Пиер ме заговори, оставам, ако не, се развеждам.

Бях смутен. Не знаех, че е толкова хазартна личност.

Беше си възвърнала цвета на лицето и вече ме гледаше по-уверено. Разбира се, че бе разказала всичко. За моите пътувания — все по-дълги, все по-многобройни, за липсата ми на интерес към семейния живот, за децата, които не забелязвах, за бележниците, които никога не подписвах, за годините, загубени в организирането на всичко около мен. За моето състояние, за фирмата. Фирмата, която принадлежеше на нейното семейство — в скоби, на нея, за нейните жертви. Как тя се е грижила за бедната ми майка до края. С една дума всичко, всичко, което е имала нужда да разкаже, плюс всичко онова, което адвокатите обичат да чуват, за да изчислят щетите.

Аз също започнах да си връщам силите, стигаме до познат терен. Какво искаше тя? Пари? Колко? Да ми каже сумата, вече си бях извадил чековата книжка.

Но не, тя толкова добре ме познаваше — повярвах, че ще се измъкна така лесно... Наистина бях жалък... Тя започна пак да хълца между две хапки тирамису. Защо не разбирах нищо? В живота не съществуват само силови отношения. Парите не могат да купят всичко. Да откупят всичко. Преструвам ли се, че нищо не разбирам? Имам ли сърце? Наистина бях жалък. Жалък...

„Ами тогава защо не поискаш развод все пак?“, изтървах накрая ядосан, „поемам върху себе си цялата вина. Цялата, чуваш ли ме? Дори ужасния характер на майка ми, съгласен съм да подпиша някъде, за да го призная, ако това ти харесва, но не се затруднявай с адвокат, моля те, по-скоро ми кажи колко искаш.“

Засегнах я дълбоко.

Тя вдигна глава и ме погледна в очите. Това беше първият път от години, когато се гледахме толкова дълго. Опитвах се да открия нещо ново в това лице. Може би нашата младост... Времето, когато не я карах да плаче. Когато не разплаквах никоя жена, и когато самата идея да предъвквам на маса любовни чувства, би ми се сторила странна.

Обаче не открих нищо, освен малко тъжната гримаса на една победена съпруга, която се готви да си признае всичко. Не била ходила пак при адвокатата си, защото не и стигнала смелостта. Обичала живота

си, къщата си, децата си, магазините си... Срамувала се да си го признае, но това е истината: тя няма смелостта да ме напусне.

Няма смелостта.

Мога да скитосвам, ако това ми е приятно, мога да спя с други, ако това ме успокоява, но тя, тя няма да си отиде. Не желае да загуби завоюваното. Тази социална основа. Нашите приятели, връзки, приятелите на децата. А пък и тази толкова елегантна къща, в която не бяхме преспивали изобщо... Няма желание да поеме този риск. Пък и какво толкова щеше да ѝ стане? Има мъже, които мамят жените си... И не малко... Беше споделила и баналността на нейната история я беше разочаровала. Такова беше положението. Виновно е това, което ни виси между краката. Трябваше да събере сили и да изчака бурята да отmine. Тя бе направила първата крачка, обаче идеята да не бъде вече госпожа Пиер Дипел ѝ бе отнела силите. Такова беше положението и толкова по-зле за нея. Без децата, без мен, тя нищо не значи.

Подадох ѝ кърпичката си. „Няма значение, добави тя, усмихвайки се насила, няма значение... Оставам до теб, защото не открих нищо по-добро. Веднъж и аз да не се организирам добре. Аз, която всичко предвиждам, сега, аз... Като че ли се оставих да бъда погълната.“ Тя се усмихваше през сълзи.

Потупах я по ръката. Всичко свърши. Бях там. Нямах никой друг. Никой. Всичко свърши. Всичко свърши...

Изпихме си кафетата, критикувайки безвкуското обзавеждане и мустаците на собственика.

Двама стари приятели, целите покрити с белези.

Току-що бяхме повдигнали един голям камък и го бяхме оставили да падне пак.

Това, което шаваше отдолу, беше твърде ужасно.

Същата вечер в тъмното прегърнах целомъдрено Сюзан. Повече от това не можех да направя.

За мен последва още една безсънна нощ. Вместо да ме успокоят, признанията ѝ ме бяха разстроили напълно. Трябва да се каже, че по това време бях много зле. Много зле. Много зле. Всичко ме дразнеше. Наистина бях в много тъжно положение: загубил бях тази, която обичах, току-що бях разбрал, че съм съсипал и другата. Каква

картинка... Бях загубил любовта на живота си, за да остана с една жена, която не ме напускаше заради своя млекар и своя месар. Това беше много оплетено. Това беше саботаж. Нито Матилд, нито Сюзан го заслужаваха. Всичко бях провалил. Никога не бях се чувствал толкова нещастен...

Лекарствата изобщо нямаше да поправят нещата, това е сигурно, но ако и аз бях посмял, тази нощ щях да се обеся.

Той отпусна назад глава, за да допие чашата си.

— Ами Сюзан? Тя не е нещастна с вас...

— Мислиш ли? Как можеш да кажеш такова нещо? Тя ли ти каза, че е щастлива?

— Не. Не по този начин. Не ми каза това, но ми даде да разбере... При всички случаи тя не е от този тип жени, които ще спрат за момент, за да се запитат дали са щастливи...

— Не, тя не е от тях наистина... В това се крие и силата и, впрочем! Обаче, знаеш ли, причината да бъда толкова нещастен онази нощ беше именно тя. Като виждам в какво се е превърнала... Такава гранд дама, толкова съобразяваща се с общоприетото... А ако знаеше какво момиче беше, когато я срещнах... Не съм горд със себе си, не, наистина няма с какво да се похваля. Аз я задуших. Накарах я да увехне. За мен тя си остана тази, която е тук. Край мен. На мое разположение. На телефона. С децата. В кухнята. Нещо като весталка, която харчи изкараните от мен пари и прави, така че малкият ни свят да живее в удобство, и не се оплаква. Никога не бях се вглеждал в нея.

Коя от тайните ѝ се бях опитал да разгадая? Никоя. Някога бях ли я разпитвал за нея самата, за нейното детство, спомени, съжаления, умора, за плътските ни отношения, за несбъднатите ѝ надежди, за мечтите ѝ? Не. Никога. Нищо. Нищо не ме интересуваше.

— Е, все пак не се и престаравайте, Пиер. Не можете всичко да поемете върху себе си. Самобичуването има своето очарование, но все пак... Не сте много достоверен в ролята на свети Себастиан, знаете ли...

— Добре, нищо не ми спестяваш. Ти си моята любима критикарка. Затова ми е неприятно, че ще те загубя. Кой ще ме напада, когато вече няма да си тук?

— Ще обядваме заедно от време на време...

— Обещаваши ли ми?

— Да.

— Казваш го, а после няма да го направиш, сигурен съм...

— Ще създадем ритуал, първият петък от всеки месец, например...

— Защо петък?

— Защото обичам хубавата риба! Ще ме водите в добри ресторанти, нали?

— Най-хубавите!

— О, това много ме радва... Обаче след време...

— След време?

— Да.

— Кога?

— Добре. Ще почакам.

Обърнах една цепеница в огнището.

— Да се върнем на Сюзан... За щастие, вие нямате нищо общо с фасона ѝ на гранд дама.

Все пак има неща, за които тя може да претендира, че вие нямате пръст. Знаете ли, това е като с онези английски продукти, които тръбят и се хвалят с надписа „с подкрепата на Нейно Величество“. Сюзан е станала това, което е, без да е имала нужда от вашата „подкрепа“. Вие сте малко досаден, но все пак не сте всемогъщ! Тя не е имала нужда от вас, за да си изработи снаряжението, нужно за образа на покровителка, постоянна посетителка на разпродажби с намаления и томболи с печалби. Това е по рождение, както казват. Тя е в кръвта ѝ, тази черта, наречена „Домакинствам-Обсъждам-Критикувам-Прощавам“. Това е изтощително, всъщност за мен е изтощително, обаче това е обратната страна на тези медали, а Господ знае, че тя притежава медали, нали?

— Да, Господ, той трябва да го знае... Искаш ли нещо за пиене?

— Не, благодаря.

— Може би един билков чай?

— Не, не. Предпочитам кротко да си се опиянявам...

— Добре... и така, ще те оставя на спокойствие.

— Пиер?

— Да.

— Не мога да дойда на себе си.

— От какво?
— От всичко, което току-що ми разказахте...
— Аз още по-малко.
— А Адриен?
— Какво Адриен?
— Ще му кажете ли?
— Какво да му кажа?
— Ами... Всичко това...
— Адриен дойде да ме види, представи си.
— Кога?
— Миналата седмица и... Не говорих с него. Накратко, не говорих с него за мен, но го изслушах...
— Какво ви каза?
— Това, което ти казах, това, което вече знаех... Че е нещастен, че вече не знае къде се намира...
— Той е дошъл да сподели с вас?!
— Да.
Пак се разплаках.
— Учудва ли те?
Кимнах утвърдително с глава.
— Чувствам се предадена. Дори вие. Вие... Мразя това. Аз, не постъпвам така с хората, аз...
— Успокой се. Смесваш нещата. Кой ти говори за предателство? Къде е предателството? Той дойде, без да предупреди и щом го видях му предложих да излезем. Изключих мобилния си телефон и слязохме в паркинга. Докато палех колата, той ми каза: „Ще напусна Клое.“ Не помръднах. Качихме се на чист въздух. Не исках да го разпитвам, чаках да говори... Все този неизяснен синовен проблем... Не исках да насилвам нещата. Не знаех накъде да тръгна. Аз самият бях малко разтърсен, да ти призная. Поех по „Марешо“ и отворих пепелника.
— И тогава? — казах.
— Тогава нищо. Той е женен. Има две деца. Мислил е. Смята, че си заслужава...
— Млъкнете, млъкнете... Знаем продължението.
Станах, за да взема рулото с хартия.
— Сигурно се гордеете с него, нали? Хубаво е това, което прави, нали? Той поне постъпва като истински мъж! Смелчага. Каква

възможност за истинско възмездие ви предоставя по този начин той!
Истинско възмездие...

— Не говори с такъв тон.

— Говоря така както искам и ще ви кажа какво мисля... Вие сте още по-лош от него. Вие, вие сте пропуснали всичко и използвате него, неговите креватни истории, за да се утешите. Смятам, че това е жалко. И двамата ме отвращавате.

— Приказваш каквото ти падне. Знаеш го, нали? Знаеш, че приказваш каквото ти падне?

Говореше ми много внимателно.

— Ако беше креватна история, както казваш, нямаше да стигнем до тук, знаеш го добре...

— Клое, кажи нещо.

— Аз съм кралицата на глупачките... Не. Не ми възразявайте поне веднъж. Не ми възразявайте, това ще ми достави такова удоволствие.

— Мога ли да ти призная нещо? Много трудно признание?

— Давайте, в положението, в което се намирам...

— Мисля, че това е нещо хубаво.

— Кое е нещо хубаво?

— Това, което ти се случва...

— Че съм кралицата на глупачките?

— Не, че Адриен се отдалечава. Смятам, че заслужаваш повече от това... Повече от тази малко неестествена радост... Повече от това да си пилиш ноктите в метрото, прелиствайки тефтерчето си, повече от градинката „Фирмин-Гедон“, повече от това, в което се бяхте превърнали вие двамата. Обидно е това, което ти казвам, нали? Пък и къде се меся, нали? Да, обидно е, но толкова по-зле. Не мога да се преструвам, обичам те твърде много. Мисля, че Адриен не беше на висотата на положението. Той малко се изсили с теб. Така си мисля...

Обидно е, защото той ми е син и не би трябвало да говоря за него така... Да, знам. Обаче ето на, аз съм стар глупак и не ми пука за приличието. Казвам ти го, защото ти имам доверие. Ти... Ти не беше обичана както трябва. И ако бъдеш също толкова честна като мен точно в тази минута от живота си, естествено ще направиш обидена физиономия, но все пак ще си го мислиш...

— Говорите безсмислици.

— Ето на. Обидената ти физиономия...

— С психоанализа ли се занимавате вече?

— Никога ли не си чувала дълбоко в себе си този глас, който от време на време те е стряскал, за да ти напомни, че не си обичана както трябва?

— Не.

— Не?

— Не.

— Добре. Значи сигурно се лъжа...

Беше се навел напред, подпирайки се на коленете си.

— Мисля, че ти ще се издигнеш един ден...

— Ще се издигна от къде?

— От минус трето ниво.

— Ама вие наистина имате мнение по всички въпроси, нали?

— Не. Не по всички. Каква е тази работа за стажант в мазето на музей, когато е известно какво можеш? Това е загубено време. Какво правиш? Копия? Отливки? Да се намираш на занимавка. Хубава работа! До кога? До пенсия? Не ми казвай, че си щастлива в тази миша дупка за чиновници...

— Не, не — влязох аз в тона му, иронизирайки. — Няма да ви казвам това, успокойте се.

— Ако аз бях твоят любим, щях да те хвана за врата и да те измъкна на светло. Ти имаш нещо в ръцете си и го знаеш. Възползвай се. Използвай дарбата си. Поеми тази отговорност. Щях да те оставя някъде и да ти кажа: „Твой ред е. Сега ти си на ход, Клое. Покажи ни какво криеш в себе си.“

— А ако не крия нищо?

— Ами така ще се разбере. И престани да си хапеш устните, защото ми причиняваш болка.

— Защо в главата ви има толкова добри идеи за другите и толкова малко за вас самия?

— Вече отговорих на този въпрос.

— Какво има?

— Стори ми се, че чух Марион да плаче...

— Не чув...

— Шшъът!

— Готово, заспа пак.

Седнах отново, придърпвайки върху себе си завивката.
— Искаш ли да отида да погледна?
— Не, не. Да почакаме мъничко.
— И какво заслужавам, според вас, господин Знаем всичко?
— Заслужаваш да се отнасят с теб според това, което си.
— Което означава?
— Като с принцеса. Принцеса на модерните времена.
— Хаха... Това са глупости.
— Да, готов съм да говоря глупости. Дори глупости, щом това те кара да се усмихнеш... Усмихни ми се, Клое.
— Вие сте луд.
Той стана.
— А... Прекрасно! Това ми харесва повече. Вече ръсиш по-малко глупости... Да, луд съм и, да ти кажа ли още нещо? Луд съм и съм гладен! Какво мога да хапна за десерт?
— Вижте в хладилника. Трябва да се доизядат плодовите млека на момичетата...
— Къде?
— Най-отдолу.
— Малките розови нещица?
— Да.
— Не е лошо...
Облизваше лъжицата си.
— Видяхте ли надписа на етикета?
— Не.
— Вижте, точно за вас беше.
— „Малки измамници“... Много хитро.

10

— Май ще направим по-добре, ако отидем да си легнем, не мислиш ли?

— Да.

— Спи ли ти се?

Отчаях се.

— Как искате да спя след всичко това, което разровихме? Имам усещането, че разбърквам огромен котел...

— Аз размотавам кълбото си, ти разбъркваш твоя котел. Забавни са образите, които използваме...

— Вие — опитният и аз — мамчето.

— Мамчето? Ама че глупости. Моята принцеса е някакво си мамче... Хайде, стига! Какви глупости наприказва тази вечер.

— Трудно ви е, а?

— Много.

— Защо?

— Не знам. Може би защото казвам каквото мисля. Това не се среща толкова често... Вече не ме е страх, че не съм обичан.

— Ами аз?

— О, ти, ти ме обичаш, не се притеснявам за това!

— Пиер?

— Да.

— Какво стана с Матилд?

Той ме погледна. Отвори уста и я затвори. Кръстоса крака и ги разплете. Стана. Подкладе огъня и разрови жаравата. Наведе глава и каза тихо:

— Нищо. Нищо не стана. Или толкова малко. Толкова малко дни, толкова малко часове... На практика почти нищо.

— Не ви ли се приказва за това?

— Не знам.

— Повече никога ли не я видяхте?

— Не. Веднъж. Преди няколко години. В градините на „Пале Роял“...

— И какво?

— И нищо.

— Как се срещнахте?

— Знаеш ли... Ако започна, не знам кога ще спра...

— Казах ви, не ми се спи.

Той започна да разглежда внимателно рисунката на Пол. Думите се съпротивляваха.

— Кога беше това?

— Беше... Видях я за първи път на 8 юни 1978 година към 11 часа сутринта местно хонконгско време. Бяхме на двацет и деветия етаж на кулата „Хайат“ в офиса на господин Синг, който имаше нужда от мен, за да копае някъде в Тайван. Това те кара да се усмихваш?

— Да, точно така. Работили сте заедно?

— Тя ми беше преводачка.

— От китайски?

— Не, от английски.

— Ама вие нали говорите английски?

— Не толкова добре. Не толкова добре, за да разисквам такива сделки, където всичко е така фино. На това ниво вече не става дума за език, а за фокуси. Някой намек ти убягва и бързо губиш контрол. Освен това не познавах точните термини, за да превеждам техническия жаргон, от който имахме нужда този ден и, като капак на всичко, така и не можах да свикна с акцента на китайците. Имам чувството, че чувам „тинг тинг“ в края на всяка дума. Говоря за думите, които те не предъвкват явно.

— И какво?

— Ами бях смутен. Очаквах да работя с един възрастен англичанин, мастит преводач, с когото Франсоаз беше се превземала по телефона. „Ще видите, истински джентълмен...“.

А то какво излезе! Отивам там, напрегнат, нощта изместена заради часовата разлика, аз разтревожен, притеснен, треперещ като лист, и никакъв англичанин на хоризонта. Това беше огромна сделка, която можеше да издържа фирмата повече от две години. Не знам дали можеш да си дадеш сметка...

— Вие какво всъщност продавате?

— Варели.

— Варели?

— Да, но почакай... Не обикновени варели, а...

— Не, не, пет пари не давам! Продължавайте!

— Значи, както казвах, бях крайно изнервен. Работех по този проект от месеци, бях инвестирал в него огромни капитали. Бях отрупал фирмата с дългове и бях вложил също моите собствени малки спестявания. Можех да отсроча затварянето на един завод край Нанси. Осемнайсет човека. Братята на Сюзан ме дебнеха и ми беше ясно, че ме чакат зад ъгъла, че няма да ми простят, тези нехранимайковци... Освен всичко друго имах много силно разстройство. Извинявай, че съм толкова прозаичен, обаче аз... Накратко, влязох в този офис както излизат на арената и като разбрах, че оставях живота си в ръцете на... на... това създание, за малко да припадна.

— Ама защо?

— Разбираш ли, светът на петрола е много мъжки свят. Сега, нещата малко са се променили, обаче по онова време, не се срещаха много жени...

— А пък вие също...

— Аз какво?

— Вие си падате малко мачо...

Не отрече.

— Почакай, ама постави се на мястото ми за една секунда! Очаквах да стисна ръката на стар флегматичен англичанин с мустаци и измачкан костюм, свикнал с колониалните обичаи и навици, а ето ме да поздравявам млада дамичка, поглеждайки скришом към деколтето ѝ... О, не, уверявам те, това ми дойде в повече. Нямах нужда от това... Подът се изплъзваше изпод краката ми. Тя ми обясни, че нейният Господин Мару бил болен, че я изпратили набързо предната вечер, и ми стисна ръката много силно, за да ме окуражи. Всъщност така ми каза после, че ме разтърсила като слива, защото съм ѝ се сторил малко бледичък.

— Той наистина ли се казваше Господин Мару?

— Не. Говоря каквото ми падне.

— И после?

— После ѝ прошепнах на ухото: „Ама вие в течение ли сте... Искам да кажа с детайлите на проблема... Той е доста особен... Не

знам дали са ви предупредили...“ И тогава тя ми отговори с прекрасна усмивка. Такава прекрасна усмивка, която искаше да каже приблизително: Тихо... Не ме обърквай, човече.

Бях сразен.

Наведох се над този нежен врат. Миришеше хубаво. Миришеше чудно хубаво... Всичко се смеси в главата ми. Това беше катастрофа. Тя беше седнала срещу мен, отдясно на някакъв много весел китаец, който ме работеше здраво, ако мога така да кажа. Тя беше подпряла брадичка върху свитите си пръсти и ме гледаше доверчиво, за да ме окуражи. Имаше нещо жестоко в тези малки усмивчици, бях в абсолютен цайтнот, но си давах сметка за това. Вече не можех да дишам. Кръстосах ръце на корема, за да не се разпадна и се помолих на Господ. Бях в ръцете му. Щях да изживея най-хубавите часове в живота си.

— Колко хубаво разказвате...

— Ти ми се подиграваш.

— Не, не няма такова нещо.

— Да. Ти ми се подиграваш. Спирам.

— Не, моля ви! Само това не. И после?

— Ти прекъсна устрема ми.

— Няма да кажа нищо повече.

— ...

— И после?

— После какво?

— После какво стана с Китайската шапчица?

— Усмивхате се. Защо се усмивхате? Разкажете ми.

— Усмиввам се, защото беше невероятно... Защото тя беше невероятна... Защото положението беше напълно невероятно...

— Спрете да се усмивхате съвсем сам! Разкажете ми! Разкажете ми, Пиер!

— Е, добре... Като начало, тя извади от чантата си едно пластмасово калъфче тип крокодилска кожа. Направи го много съсредоточено. После сложи на носа си едни ужасни старовремски очила. Нали ги знаеш тези строги очила с бели метални рамки. Очила като на пенсионирана учителка. И от този момент лицето ѝ се затвори. Вече не ме гледаше както преди. Отговаряше на погледа ми и изчакваше да си кажа урока.

Аз говорех, тя превеждаше. Бях очарован, защото тя започваше изреченията си, преди да бях завършил своите. Не знам как успяваше да смогне. Слушаше и повтаряше почти всичко едновременно. Това беше симултанен превод. Беше очарователно... Наистина... В началото говорех бавно, а после все по-бързо. Мисля, че вече се опитвах малко да я поизмъча. Тя не мигна. Напротив, забавляваше се да завършва моите изречения преди мен. Вече ме караше да усещам колко съм предвидим...

И после стана, за да преведе начертаното на една таблица. Възползвах се, за да огледам краката ѝ. У нея имаше нещо малко овехтяло, демодирано, напълно анахронично. Носеше шотландска поличка до коленете с добре подбрани по цвят пуловер и сако, още... Защо пак се смееш?

— Защото използвате такива изрази за дрехите. Това ме разсмива.

— Е, стига вече! Не виждам нищо смешно! Как другояче искаш да го кажа?

— Нищо, нищо...

— Ти не си в ред...

— Млъквам, млъквам.

— Дори сутиенът ѝ беше демоден... Гърдите ѝ бяха закръглени като на момичетата от моята младост. Красиви гърди, не много едри, леко раздалечени, заострени... Момичешки, това е. После ме привлече коремът ѝ. Този малък закръглен корем, объл, объл като корема на птичка. Този прекрасен малък корем, който разваляше формата на каретата по нейната пола и който усещах... вече под ръката си... Мъчех се да видя стъпалата ѝ, когато забелязах нейното смущение. Беше млъкнала. Беше порозовяла цялата. Челото, бузите, вратът ѝ бяха розови. Розови като на малко раче. Гледаше ме смутено.

„Какво става? — попитах.

— Вие... Не разбрахте ли това, което каза той?

— Нн... Не. Какво каза?

— Не разбрахте или не чухте?

— Аз... Не знам... Не слушах, мисля...“

Тя гледаше надолу. Беше развълнувана. Представих си най-лошото, катастрофата, гафа, голямата издънка... и се опитах да се измъкна докато тя си оправяше кока.

„Какво става? Проблем ли има?“

Китаецът се смееше, говореше й нещо, което все още не схващаша. Бях съвършено изгубен. Нищо не разбирах. Изглеждах като глупак, да!

„Ама какво казва той? Кажете ми какво каза!“

Тя заговори несвързано.

„Всичко отива по дяволите, така ли?“

— Не, не, не мисля...

— Тогава какво?

— Господин Синг се пита дали е добра идея да преговаря днес с вас по толкова голяма сделка...

— „Но защо? Какъв е проблемът?“

Обърнах се към него, за да го успокоя. Закимах глупаво с глава и опитах да си сложа усмивка на всепобеждаващ френски мениджър. Сигурно съм бил смешен... А онзи дебел чичко, който продължаваше да се смее... Беше толкова доволен от себе си, че очите му не се виждаха.

„Някаква глупост ли каза?“

— Не.

— Вие ли казахте някаква глупост?

— Аз? Не, разбира се! Задоволявам се да повтарям вашите заплетени приказки!

— „Какво тогава?!“

Усещах големи капки пот да се стичат под мишниците ми.

Тя се смееше и си вееше. Изглеждаше малко нервна.

„Господин Синг казва, че не сте концентриран“.

— О, не, концентриран съм. Много съм концентриран. I am very concentrated!

— Но, по — отговори той, клатейки глава.

— „Господин Синг казва, че не сте концентриран, защото сте на път да се влюбите и господин Синг не иска да говори за бизнес с французин, който се влюбва. Казва, че това е твърде опасно.“

Сега аз се изчервих.

„Не, не... Но, по! Всичко е наред. I am fine, I mean I am calm... I... I...“

И на нея:

„Кажете му, че това не е вярно. Че всичко е наред. Че съм добре. Кажете му, че... I am okay. Yes, yes. I'm okay.“

Започнах да ръкомахам.

Тя си беше възвърнала леката усмивка от началото.

„Не е ли вярно?“

В какви лайна бях затънал?

„Не, всъщност да, всъщност не, всъщност не в това е проблемът... Искам да кажа, че това не е проблем... Аз... There is NO problem, I am fine!“

Мисля, че всички ми се присмиваха. Големият Синг, неговите колеги и госпожицата.

Тя не се помъчи да ме подкрепи:

„Вярно ли е или не е?“

Каква проклетница. Сега ли е наистина моментът?

„Не е вярно!“ — излъгах.

— „А, хубаво! Изплашихте ме...“

Каква проклетница, си помислих отново.

Току-що ме беше нокаутирала прав.

— И после?

— После работата продължи. Много професионално. Като че нищо не беше се случило. Бях мокър. Имах чувството, че крайниците ми станаха от желязо и мирясах. Вече не я гледах. Вече не желях да я гледам. Вече не желях да я има. Вече не можех да се обърна към нея. Искях да изчезне в миша дупка и аз да изчезна заедно с нея. И колкото повече не исках да я зная, толкова повече се влюбвах в нея. Беше точно както ти казвах преди малко, като болест. Знаеш как става... Кихаш. Един път. Два пъти. Побиват те тръпки и готово. Вече е много късно. Злото е сторено. Това беше същото: бях пленен, бях изгубен. Нямах на какво да се надявам и когато тя ми повтаряше думите на стария Синг, се забивах надолу с глава в папките си. Трябва много да се е забавлявала. Това мъчение трая почти три часа... Какво ти е? Студено ли ти?

— Малко, но съм добре, добре съм... Продължавайте. Какво стана после?

Той се наведе, за да ми помогне да придърпам завивката нагоре.

— После, нищо. После... Току-що ти казах, че бях изживял най-хубавото... После аз... Това беше... После стана по-тъжно.

— Но не веднага?

— Не. Не веднага. Имаше малка добавка... Обаче всички мигове, които споделяхме след това работно заседание, като че ли ги бях откраднал...

— Откраднал от кого?

— От кого? От какво? Само ако знаех...

После подредих листата и затворих писалката си. Станах, стиснах ръка на своите палачи и напуснах тази стая. И в асансьора, когато вратите се затвориха, наистина имах усещането, че падам в дупка. Бях изтощен, изпразнен, на края на силите си и готов да се разплача. Нервите, мисля... Чувствах се толкова жалък, толкова самотен... Толкова самотен най-вече. Върнах се в хотелската си стая, поръчах си уиски и си напълних ваната. Не знаех дори как се казва. Нищо не знаех за нея. Изброявах нещата, които знаех: забележително добре говореше английски. Беше умна... Много умна... Твърде умна? Нейните познания за техниката, науката и черната металургия ме изумяваха. Беше кестенява. Беше много красива. Беше към... Колко ли... метър и 66 може би... Беше ми се подиграла. Не носеше халка и те караше да си представяш най-нежния от всички кореми. Тя... Какво друго? Колкото повече изстиваше водата, толкова повече губех надежда.

Вечерта отидох да вечерям с онези типове от „Комекс“. Нищо не хапнах. Съгласявах се. Отговарях с да или не, без да знам за какво става дума. В мислите ми беше тя.

В мислите ми беше тя, разбираш ли?

Беше коленичил пред камината и бавно я разпалваше с духалото.

— Когато се върнах в хотела, момичето от рецепцията ми подаде заедно с ключа бележка. Дребен почерк ме питаше пак:

„Не беше ли вярно?“

Тя седеше на бара и ме гледаше усмихнато.

Приближих се, като лекичко барабанях с пръсти по гърдите си.

Потупвах клетото си разстроено сърце, за да започне пак да бие.

Бях толкова щастлив. Не я бях загубил. Не още.

Толкова щастлив, но и изненадан, защото тя беше сменила дрехите си. Сега носеше стари джинси и безформена тениска.

„Вие сте се преоблякла?“

— Ами... Да.

— Но защо?

— Когато ме видяхте одеде, бях дегизирана. Обличам се така, когато работя с китайците от старата школа. Забелязах, че този старомоден стил им харесва, че това ги успокоява... Не знам... Като че ли изпитват повече доверие... Дегизирам се като стара мома и ставам безобидна.

— Но вие не изглеждате като стара мома, уверявам ви! Вие... Изглеждате много добре... Вие... Аз... Всъщност мисля, че е жалко...

— Че съм се преоблякла?

— Да.

— И вие ли ме предпочитате по-безобидна?

Тя се усмихваше. Аз се топах.

— Изобщо не вярвам, че може да сте по-безопасна в зелената си поличка. Не вярвам изобщо, изобщо.

Поръчахме си китайска бира. Тя се казваше Матилд, беше на 30 години и нямаше никакви заслуги за това, че ме беше смаяла: нейният баща и двамата ѝ братя работеха за компанията „Шел“. Тя знаеше наизуст целия този жаргон. Беше живяла във всички страни с петролни залежи по света, посещавала петдесет училища и научила хиляди обидни думи на всички езици. Не можеше да каже къде точно живее. Не притежаваше нищо. Само спомени. Само приятели. Обичаше работата си. Да превежда мисли и да жонглира с думи. В този момент беше в Хонконг, защото беше достатъчно само да протегне ръка, за да си намери работа. Обичаше този град, където небостъргачите израстват за една нощ и където човек може да вечеря в някой съмнителен локал като извърви петдесет метра повече. Обичаше енергичността на този град. Беше прекарала няколко години във Франция като дете и се връщаше там от време на време, за да се види с братовчедите си. Един ден ще си купи къща там. Няма значение какво, няма значение къде. Само да има крави и камина. Като казваше това, се смееше — беше я страх от крави! Крадеше от цигарите ми и отговаряше на всичките ми въпроси, като първо поглеждаше нагоре. И тя ми задаваше по някой и друг въпрос, но аз ги пренебрегнах, исках да слушам нея, исках да чувам звука на нейния глас, лекия ѝ акцент, нейния несигурен или демодирани начин на изразяване. Не изпусках нито една трохичка. Исках да попия и нея и лицето ѝ. Вече обожавах

нейния врат, ръце, формата на ноктите, леко изпъкналото чело, очарователното носле, луничките, сенките, сериозните очи... бях напълно вдетинен. Пак се усмихваш?

— Не мога да ви позная...

— Още ли ти е студено?

— Не, добре съм.

— Тя ме омагьосваше... Искаше ми се светът да спре да се върти. Тази нощ никога да не свършва. Не исках вече да се разделям с нея. Никога вече. Искях да остана отпуснат в този фотьойл и да я слушам до края на дните си как ми разказва за живота си. Искях невъзможното. Без да го съзнавам, тържествено поставях там основите на онова, което щеше да представлява нашата история... спряло време, нереално, което не може да се задържи, да се ограда. Не можеш и да му се насладиш. След това тя стана. Беше на работа рано сутринта. Пак за „Синг и Ко“. Тя много харесваше тази стара лисица, но трябваше да поспи, защото той е ужасен! Станах заедно с нея. Сърцето ми пак започна да прескача. Страх ме беше да не я изгубя. Измърморих нещо докато тя си обличаше сакото.

„Моля?

— Страх да не я изгубя.

— Какво казвате?

— Казвам, че ме е страх да не ви изгубя.“

Тя се усмихна. Не каза нищо. Усмихваше се и се поклащаше леко напред-назад като се държеше за яката на сакото си. Целунах я. Устата ѝ беше затворена. Целунах усмивката ѝ. Тя поклати глава и ме отблъсна внимателно.

Можех да падна по гръб.

11

— Това ли е всичко?

— Да.

— Не искате да ми разкажете продължението, нали? Това е бяло поле?

— Няма такова нещо! Няма такова нещо, мила моя... Тя си тръгна и аз пак седнах. Прекарах остатъка от нощта в мечти, гладейки бележницата ѝ върху бедрото си. Нищо особено интересно, разбираш ли...

— О, все пак... Бедрото ви...

— Колко си глупава, момичето ми. Подсмихвах се.

— Ами тя защо се беше върнала?

— Точно този въпрос си задавах през тази нощ и на следващия и на по-следващия ден, и всички други дни, докато не я видях отново...

— Кога я видяхте пак?

— Два месеца по-късно. Тя се появи в офиса ми една вечер в средата на август. Не очаквах никого. Бях се върнал малко по-рано от ваканцията, за да работя на спокойствие. Вратата се отвори и се появи тя. Беше минала така. Наслуки. Връщаше се от Нормандия и чакаше да ѝ се обади една приятелка, за да замине пак. Потърсила ме в указателя и ето.

Носеше ми писалката, която бях оставил на другия край на света. Беше забравила да ми я върне в бара, но този път се сети веднага и затършува в чантата си.

Не беше се променила. Искам да кажа, че не бях я идеализирал. Попитах я:

— Ама вие... Идвате само за това? Заради химикалката?

— Да, разбира се. Това е хубава химикалка. Помислих си, че държите на нея.

Подаде ми я усмихната. Беше „Бик“. Червен „Бик“.

Вече не знаех какво да правя. Аз... Тя ме прегърна и аз се оставих да бъда изненадан. Светът ми принадлежеше.

Прекошихме Париж хванати за ръка. От Трокадеро до остров „Сите“ покрай Сена. Вечерта беше чудесна. Беше топло. Светлината беше мека. Слънцето залязваше бавно. Приличахме на двама туристи, безгрижни, възхитени, със сако на рамо и сплетени пръсти. Играех ролята на екскурзовод. Не бях се разхождал така от години. Преоткривах града си. Вечеряхме на площад „Дофин“ и прекарахме следващите дни в нейната хотелска стая. Спомням си първата вечер. Соленият ѝ вкус. Изглежда се беше къпала в морето точно преди да се качи на влака. Ставах през нощта, защото бях жаден. Аз... Беше прекрасно.

Беше прекрасно и съвършено измислено. Всичко това не беше истинско. Това не беше животът. Това не беше Париж. Беше месец август. Не бях турист. Не бях ерген. Лъжех. Лъжех себе си. Мен, нея, семейството си. Тя не се самозалъгваше и когато дойде часът на изтрезняването, на телефонните обаждания и лъжите, които трябваше да понася, тя си тръгна.

Пред вратата за заминаване ми заяви:

„Ще се опитам да живея без вас. Надявам се да успея...“

Не събрах смелост да я целуна.

Вечерта отидох да вечерям в „Дръгстор“. Страдах. Страдах, като че ми бяха взели нещо, като че ли ми бяха ампутирали ръка или крак. Беше невероятно като усещане. Не разбирах какво ми се случва. Спомням си, че бях нарисувал два силуета на хартиената покривка. Левият беше тя в лице, а десният — тя в гръб. Мъчех се да си спомня къде точно бяха бенките ѝ, а когато сервитьорът дойде и видя всичките тези черни точки, ме попита дали не съм специалист по акупунктура. Не разбирах какво ми се случва, но все пак предчувствах, че е сериозно! Няколко дни бях истинският аз. Ни повече, ни по-малко, а истински. Когато бях с нея, имах усещането, че съм добър човек... Толкова беше просто. Не знаех, че мога да бъда добър човек.

Обичах тази жена. Обичах тази Матилд. Обичах звука на нейния глас, ума ѝ, смеха ѝ, начина, по който гледаше на света — с нещо като фатализъм, присъщ на много пътувалите хора. Обичах нейния смях, любопитството, сдържаността, гръбначния ѝ стълб, леко изпъкналия ханш, мълчанията ѝ, нежността ѝ... и всичко останало. Всичко...

Всичко. Молах се да не може да живее повече без мен. Не мислех за последствията от нашата история. Точно бях открил, че животът е много по-весел, когато човек е щастлив. Трябваша ми четирийсет и две години да го откроя и бях толкова възхитен, че си забранявах да разваля всичко като се опитам да погледна в бъдещето. Бях като новородения младенец...

Напълни отново чашите ни.

— Пак в този момент се превърнах в работохолик, както казват американците. Прекарвах по-голямата част от времето си в офиса. Идвах преди другите и си тръгвах най-последен. Работех в събота и не ме свърташе на едно място в неделя. Измислях си какви ли не претексти. В края на краищата бях получил контракта с Тайван и можех да действам още по-свободно. Възползвах се, за да изградя нови проекти. Повече или по-малко разумни. И причината за всичко това, за всички тези дни и всички тези часове безумие беше само една: защото се надявах тя да ми се обади.

Имаше една жена някъде на планетата, може би на две крачки, може би на десет хиляди километра и единственото нещо, което имаше значение, беше тя да може да се свърже с мен.

Бях уверен. Пълен с енергия. Мисля, че бях доста щастлив през този период от живота си, защото макар да не бях с нея, знаех, че тя съществува. Дори това не бях очаквал.

Получих новини от нея няколко дни преди Коледа. Щеше да идва във Франция и ме питаше дали ще мога да обядвам с нея през следващата седмица. Уговорихме си среща в същата малка винарна, обаче не беше вече лято и когато тя понечи да ме хване за ръката, бързо я дръпнах. „Познават ли ви тук?“, ме попита тя, свеждайки глава.

Бях я наранил. Бях нещастен. Подадох отново ръката си, но тя не направи нищо. Стъмваше се, а ние още не бяхме се преоткрили. Същата вечер отидох при нея в друга хотелска стая и когато най-последно успях да плъзна пръстите си в косата ѝ, започнах отново да живея.

Аз... Обичах да се любя с нея.

Следващият следобед се видяхме на същото място и следващия ден отново... Беше в деня преди Бъдни вечер, щяхме да се разделяме,

исках да я питам какви са плановете ѝ, но не смеех да си отворя устата. Страхът беше на линия. Това нещо в стомаха ми, което ми пречеше да ѝ се усмихна.

Тя седеше на леглото. Отидох при нея и сложих глава в скута ѝ.

„Какво ще стане с нас?“ попита тя.

Стоях безмълвен.

„Знаете ли, когато си тръгнахте вчера, оставяйки ме в тази стая в средата на следобеда, си казах, че никога повече няма да изживявам това. Никога повече, чувате ли? Никога повече... Облякох се, излязох. Не знаех къде да отида. Не желая да преживея отново това, не желая да лягам с вас в някоя стая и да ви гледам как си тръгвате след това. Това е твърде мъчително.“

Беше ѝ трудно да говори.

„Бях си обещала никога да не започвам пак съвместен живот с мъж, който ще ми причини страдания. Вярвам, че не го заслужавам, разбирате ли? Не го заслужавам. И така това е причината, поради която ви питам: какво ще стане с нас?“

Останах ням.

„Не казвате нищо? Така си и мислех. Пък и какво ли бихте могли да кажете? Какво бихте могли да направите? Имате си вашата жена и вашите деца. А аз, аз какво съм? Не представлявам почти нищо в живота ви. Живея толкова далече... Толкова далече и толкова чудновато... Нищо не умея да правя като другите. Нямам къща, нямам мебели, нямам котка, нямам готварска книга и нямам плановете. Мислех се за най-хитрата, защото съм схванала живота по-добре от другите, и се поздравявах, че не съм паднала в клопката. А после се появявате вие и аз започвам да се чувствам съвършено изгубена.“

Сега, много бих искала да поспра да тичам, защото намирам, че животът е хубав с вас. Казах ви, че ще се опитам да живея без вас... Опитвам, опитвам, но не съм особено храбра, мисля за вас през цялото време. Затова ви питам сега и за последен път може би, какво смятате да правите с мен?

— Да ви обичам.

— А освен това?

— Обещавам, че никога вече няма да ви изоставя в някоя хотелска стая. Обещавам ви го.“

И се обърнах, за да заровя лицето си между краката ѝ. Тя ме повдигна за косите.

„И друго какво?

— Обичам ви. Щастлив съм само с вас. Обичам само вас. Аз... Аз... Доверете ми се...“

Тя отпусна главата ми и разговорът ни така угасна. Любих я нежно, но тя не се отдаваше, а се оставяше. В това беше цялата разлика.

— Какво стана след това?

— След това се разделихме за първи път... Казвам „първи път“, защото толкова пъти се разделяхме... После ѝ се обадох... Умолявах я... Намерих повод да се върна в Китай. Видях стаята ѝ, нейната хазайка...

Останах там една седмица и докато тя работеше, си играех на водопроводчик, на електротехник, на зидар. Претрепах се от работа за тази госпожица Ли, която през цялото време пееше, галейки птиците си. Тя ми показва пристанището на Хонконг и ме заведе у една стара англичанка, която ме взе за лорд Маунтбатън! Влязох в играта, какво си мислиш...!

— Схващаш ли какво означаваше всичко това за мен? За малкото момче, което не се бе осмелило да се качи на шестия етаж? Целият ми живот премина между два парижки района и малка къща в провинцията. Никога не бях виждал родителите си щастливи, единственият ми брат умря, задушавайки се и се бях оженил още след първия си флирт с момиче — сестрата на един от приятелите ми, защото не бях съумял да се дръпна от нея навреме...

Да, това беше моят живот. Това беше.

Схващаш ли? Имах усещането, че съм се родил за втори път. Имах усещането, че всичко започва отново днес, в прегръдките ѝ, из тези съмнителни водни пространства, във влажната тясна стая на госпожица Ли...

Той млъкна.

— Беше забременяването с Кристин?

— Не, беше преди Кристин... Имаше помятане.

— Не знаех.

— Никой не знае. За какво трябва да се знае? Ожених се за младото момиче, което обичах, но както се обича едно младо момиче.

С романтична и чиста любов. Първите вълнения... Празникът беше доста тъжен. Имах чувството, че приемам първото си причастие за втори път.

Сюзан също сигурно не си е представяла такова развитие на нещата... Тя изгуби наведнъж своята младост и своите илюзии. Ние губехме всичко това, а тъстът ми печелеше един съвършен зет. Бях завършил Минния институт и той не можеше и да мечтае за по-добра партия, защото двамата му сина бяха... книжовници. Той произнасяше тази надута дума с презрение.

Сюзан и аз не бяхме лудо влюбени, но бяхме покорни. По онова време едното заменяше другото.

Разказвам ти всичко това, но много се съмнявам, че можеш да го разбереш. Нещата толкова се промениха... Беше преди четирийсет години, а изглеждат като два века. Беше по времето, когато младите момичета се омъжваха, ако им спреше цикълът. За вас, това е праисторическо.

Разтърка си лицето.

— До къде бях стигнал? А, да... Казвах, че се намирах от другата страна на Земята с жена, която се издържаше сама като прескачаше от един континент на друг и която като че ли ме обичаше заради това, което съм, заради това, което бе в мен, вътре. Жена, която ме обичаше, почти ми се ще да кажа: нежно. Да, всичко това бе твърде ново. Твърде екзотично.

Прекрасна жена, която ме гледаше със затаен дъх да ям супа от кобра с цвят от хризантема.

— Хубава ли беше?

— Малко желатинеста за моя вкус...

Той се усмихваше.

— И когато отново се качих на самолета, за първи път в живота си не се уплаших. Казвах си: може да гръмне, може да падне като камък и да се разбие, няма значение.

— Защо сте си казвал това?

— Защо?

— Ами, да... Аз бих си казвала обратното... Бих си казвала: „Сега наистина знам защо ме е страх и този тъп самолет изобщо не бива да пада!“

— Да, имаш право. Това би било по-умно... Обаче ето на, и така се докосваме до възловия момент в проблема, не си казвах това. Като че ли дори се надявах да падне... Това толкова щеше да опрости живота ми...

— Току-що сте срещнал жената на живота си и сте мислел за смърт?

— Не съм ти казвал, че съм искал да умра!

— Не, аз също не казах това. Казах, че „сте мислел“ за смърт...

— Смятам, че мисля за това всеки ден, а ти?

— Не.

— Мислиш ли, че животът ти има някаква цена?

— Ами... Да... Малка все пак... А пък и децата...

— Това е добра причина.

Беше седнал пак във фотьойла и лицето му отново бе изчезнало.

— Да. Съгласен съм с теб, беше глупаво. Обаче току-що бях преживял такова щастие. Такова щастие... Бях озадачен и малко уплашен. Нормално ли е да бъдеш толкова щастлив? Справедливо ли е? Каква цена ще трябва да платя за всичко това?

Защото... Дали се дължи на възпитанието ми или на обучението при добрите отци? В характера ми ли беше? Не бих могъл да подрежда добре нещата, но сигурното е, че винаги съм се сравнявал с работно добиче. Юздата, поводите, капациите на очите, носилото, палешника, хомота, каручката, браздата... Целият този фолклор... От малък вървя по улицата с наведена глава, гледайки втренчено земята, като че ли е кора, която ще се цепне, твърде суха кора.

Сватбата, семейството, работата, лъкатушенията на социалния живот, всичко. Преминах през всичко с наведена глава и стиснати зъби. Към всичко подхождах с недоверие. Впрочем аз съм, всъщност бях, добър на скуош и това не е случайност. Обичах да бъда затворен в твърде малка стая и да удрям възможното най-силно една топка, за да се връща тя неочаквано при мен в ръката. Обожавах това.

„Ти обичаш скуоша, а аз играта с топче на връвчица — това обяснява всичко...“ обобщи Матилд една вечер, докато масажираше рамото, което ме болеше. Тя млъкна за момент и добави: „Би трябвало да помислиш върху това, което казах току-що, то изобщо не е глупаво. Хората, които са корави отвътре, всеки път с нови сили се хвърлят върху живота като непрекъснато си причиняват болка, докато хората,

които са меки... не, не меки, а по-скоро гъвкави, да, това е, гъвкави отвътре, ами, когато нещо им се стовари върху главата, те не страдат толкова... Мисля, че трябва да се прехвърлиш на моята игра, много по-забавно е. Удряш топчето, не знаеш как ще се върне, но знаеш, че ще се върне заради връвчицата и това очакване е възхитително. Аз, например, често имам такова усещане... Че съм твоята топка на връвчица..."

Не приех предизвикателството и тя продължи да ме разтвива мълчаливо.

— Не сте ли планирали да започнете нов живот с нея?

— Да, разбира се... Хиляди пъти.

Хиляди пъти исках да го направя и хиляди пъти се отказвах... Приближавах се до ръба на пропастта, навеждах се и си тръгвах на бегот. Чувствах отговорност за Сюзан, за децата.

Отговорен за какво? Още един смуцаващ въпрос... Бях обвързан. Бях подписал, обещал, трябваше да изпълня. Адриен беше на шестнайсет години и нещата не вървяха. Непрекъснато сменяше училищата, драскаше на английски „No future“ по стените на асансьора и в главата му се въртеше само една мисъл: да отиде в Лондон и да се върне с плъх на рамото. Сюзан беше объркана. Нещо ѝ се опъваше. Кой беше подменил нейното малко момче? За пръв път я виждах разколебана из основи, по цели вечери не продумваше нито дума. Не можех да си представя, че ще влоша още повече положението. Пък и си казвах... Казвах си, че...

— Какво си казвахте?

— Чакай, толкова е смешно... Трябва да се сетя за думите, които се използваха по онова време... Трябва да съм си казал нещо такова: „Аз съм образец за децата си. Те са в зората на своя живот, скоро ще бъдат в подножието на стената, във възрастта, в която ще се замислят за обвързване — какъв ужасен пример ще им дам, ако напусна майка им сега...“. Забеляваш ли последствията от това? „Как ще могат да се справят след това? И какви бъркотии ще предизвикам? Каква непоправима вреда? Не съм бил съвършен баща, далеч от това, но си оставам най-очевидния образец за подражание, най-близкия, значи... хм, хм ще трябва да издържа.“

Той зацикляше.

— Красиво, нали? Признай, че това е възвишено, нали?

Мълчях.

— Мислех най-вече за Адриен... да бъде образец за подражание за сина ми Адриен... Имаш право да ми се присмиваш, знаеш. Не се лишавай от това. Не се появява често възможността да чуеш една хубава история.

Поклатих глава в знак на съгласие.

— И все пак... О... и какво толкова? Всичко е толкова далече... Толкова далече...

— И все пак какво?

— И така... Все пак в един момент се приближих съвсем близо до пропастта... Наистина съвсем близо... Бях предприел постъпки да намеря някакъв малък апартамент, възнамерявах да отведа Кристин за уикенда, обмислях думите и репетирах някои сцени в колата. Дори си бях насрочил среща със своя счетоводител и после една сутрин, виж какви изненади поднася животът, Франсоаз пристигна разплакана в кабинета ми...

— Франсоаз? Вашата секретарка?

— Да.

— Съпругът ѝ току-що я бе напуснал... Не можех да я позная. Виждах тази толкова жизнена, надменна дребна женица, която умееше да владее себе си и света, да линее от ден на ден все повече. Да плаче, да слабее, да се удря във всичко. Да страда много. Да взима лекарства, да продължава да слабее, да ми носи първия болничен лист в живота си. Да плаче. Да плаче пред мен, дори. И тогава, какъв прекрасен човек съм бил, като си помисля, хвърлих се решително в борбата и се приспособих към хората и условията на живот. Какъв мръсник, съгласявах се аз, какъв мръсник. Как може човек да направи такова нещо на жена си? Как може да бъде такъв егоист? Да затвори вратата и да потрие ръце. Да излезе от живота ѝ както се излиза на разходка. Но, но, но това е твърде лесно! Твърде лесно!

Не, ама наистина какъв мръсник. Какъв мръсник е този тип! Аз, господине, не съм като вас! Не напускам жена си, господине. Не напускам жена си и ви презирам... Да, презирам ви от дъното на душата си, скъпи господине!

Ето какво си мислех. Бях твърде щастлив, че можех да се измъкна толкова лесно. Твърде щастлив, че можех да събера сили и да загледа косъм. О, да, помогнах на Франсоаз, успокоих я. О, да,

съгласявах се често, о, не, повтарях пак, не сте имали късмет. Не сте имали късмет...

Всъщност, тайно трябваше да го благославям, този господин Жарме, когото не познавах изобщо. Трябваше да го благославям тайно. Той ми донесе решението на сребърен поднос. Благодарение на него, благодарение на неговата подлост, можех да се върна в уютното си гнездо с високо вдигната глава. Работа, Семейство, Родина, това бях аз. Високо вдигната глава и здраво стъпил на краката си! Изпитвах известна гордост, не се съмняваш нали, познаваш ме... Стигнах до този приятен извод, че... не съм като другите. Бях малко над тях. Съвсем мъничко, но над. Не бях от тези дето зарязват жените си...

— Тогава ли скъсахте с Матилд?

— Е, защо? Не, съвсем не. Продължих да се срещам с нея, само че създадох ред в плановете си за бягство и спрях да си губя времето с обикаляне на невзрачни гарсонieri. Защото, разбираш, и както блестящо ти го показвах, няхах тази закалка, не бях от тези дето стъпват в мравуняка. Това беше подходящо за безотговорните. За съпрузите на машинописките.

Беше саркастичен и трепереше от ярост.

— Не, не скъсах, продължих да я любя нежно, като й давах надежди за „завинаги“ и „след време“.

— Наистина ли?

— Да.

— Говорел сте като в онези отвратителни истории?

— Да.

— Искал сте от нея да бъде търпелива и сте й обещавал купища неща?

— Да.

— Как е могла да изтърпи всичко това?

— Не знам. Наистина, не знам...

— Може би ви е обичала?

— Може би.

Изпи до дъно чашата си.

— Може би да, наистина... Може би да...

— И вие не си тръгнахте заради Франсоаз?

— Точно така. Заради Жан-Пол Жарме, за да бъдем точни. Абе, казвам ти така, но ако не беше той, със сигурност щях да намеря друг

претекст, така де. Злонамерените хора са много силни в намирането на претексти. Много силни.

— Това е невероятно...

— Кое?

— Тази история... Като види човек на какво се крепи... Това е невероятно...

— Не, това не е невероятно, скъпа моя Клое... Не, това не е невероятно. Такъв е животът. Такъв е животът на почти всички. Хората хитруват, нагаждат се, сдобиват се с малодушие, както с домашно животно. Те се грижат за него, възпитават го, привързват се към него. Такъв е животът. Има смелчаци и такива, които се приспособяват. Не е толкова уморително да се приспособяваш... Я ми подай бутилката.

— Ще се напивате ли?

— Не. Не умея да се напивам. Никога не съм успявал. Колкото повече пия, толкова по-ясно виждам нещата...

— Какъв ужас!

— Какъв ужас, както казваш... да ти сипя ли?

— Не, благодаря.

— Искаш ли един чай сега?

— Не, не. Аз съм... Не знам какво съм... Смаяна, може би...

— Смаяна от какво?

— Ами от вас, разбира се! Никога не съм ви чувала да казвате повече от две изречения едно след друго, нито пък една дума по-силно от друга, никога не сте издавал чувствата си. От време оно ви виждам в одеждите ви на Велик инквизитор... Никога не съм ви хващала да проявявате слабост или прекалена чувствителност и после ето на, изведнъж, ми стоварвате всичко това без предупреждение...

— Развалих ли ти впечатлението?

— Не, не, никак! Никак! Напротив! Напротив... Обаче... Обаче как сте могъл да играете тази роля през цялото време?

— Коя роля?

— Ами, тази... Тази роля на стар глупак.

— Ама аз съм си стар глупак, Клое! Аз съм един стар глупак. Всъщност точно това ти обяснявам от одеде!

— Ама не! Щом го разбирате, това значи точно, че не сте такъв! Истинските не разбират нищо!

— Ами, не вярвай в това... Това е още една от моите хитрини, за да се измъкна с чест. Много ме бива...

Той ми се усмихна.

— Това е невероятно... Невероятно...

— Кое?

— Ами всичко това... Всичко, което ми разказахте...

— Не, това не е невероятно. Обратното, много е банално.

Много, много банално... Днес говоря, защото съм с теб, защото сме тук, в тази стая, в тази къща, защото е нощ и защото Адриен те кара да страдаш. Защото неговият избор ме отчайва и заедно с това ме успокоява. Защото не обичам да те виждам нещастна, аз самият причиних твърде много страдания... И защото предпочитам да те гледам да страдаш много днес вместо по малко цял живот.

Виждам хора да страдат по малко, съвсем по малко, едвам, но точно толкова, колкото е необходимо, за да провалят всичко, знаеш... Да, на моята възраст често виждам това... Хора, които още са заедно, защото са намерили опора в това, в това неблагоприятно нещо — техния незначителен мрачен живот. Всички тези помирявания, всички тези противоречия... И всичко това, за да стигнат до там...

Браво, браво, браво! Погребахме всичко, нашите приятели, мечти и любви и сега дойде нашият ред! Браво, приятели!

Той изръкопляска.

— Отстъпили... Отстъпили във всичко. Мразя ги. Мразя ги, чуваш ли? Мразя ги, защото отразяват собственият ми образ. Те са там, излегнали се в тяхното мило задоволство. Корабът е издържал, корабът е издържал! Като че ни казват те без изобщо да си помогнат. Ама на каква цена, мили Боже? На каква цена? Има съжаления, угризения на съвестта, оскърбления и отстъпки, които не се лекуват никога. Никога, чуваш ли ме! Дори на Хесперидите. Дори с правнуците, седнали наоколо за снимка. Дори като отговарят съвсем едновременно на някой въпрос на Жюлиен Льопер.

Не знам дали той никога не се напиваше, обаче сега...

Спря да говори и да ръкомаха и останахме така дълго време. Безмълвно. Да слушахме как гори огънят.

12

— Не съм довършил историята за Франсоаз...

Беше се успокоил и трябваше пак да наостря слух, за да го чувам.

— Преди няколко години, през 94-та, мисля, тя се разболя сериозно... Сериозно... Някакъв гаден рак ѝ ядеше корема. Първо извадиха единия яйчник, после втория, после матката... накратко, не знам повече подробности, защото, както можеш да си представиш, никога не съм бил неин довереник, обаче се оказа, че е много по-сериозно, отколкото се предполагаше. Франсоаз правеше сметка колко седмици още ѝ оставаха да живее. Надяваше се до Коледа. До Великден беше прекалено далече.

Един ден се обадох по телефона в болницата, за да ѝ предложи да я освободя от работа с богато обезщетение, за да може да замине на околосветско пътешествие щом излезе. Да посети най-известните модни къщи, за да си избере най-красивите рокли и да отиде да се фука с тях на палубата на някой голям пътнически кораб, докато си пийва питието. Франсоаз обожава това...

„Задръжте си парите, ще пийна с останалите в деня, когато се пенсионира!“

Разменихме си шегички. Бяхме добри актьори — със стиснато гърло, но умело си връщахме репликите. Последните прогнози бяха катастрофални. Разбрах го от дъщеря ѝ. Вероятно нямаше да изкара до Коледа.

„Не вярвайте на всичко, което приказват, и този път няма да можете да ме смените с някое малко момиченце...“ ме предупреди тя задъхано, преди да затвори. Направих се, че роптая и се оказах облян в сълзи наред следобеда. Току-що открих колко я обичах и нея. Колко имах нужда от нея. Седемнайсет години работехме заедно. През цялото време. Всеки ден. Седемнайсет години ме понасяше, помагаше ми... Тя знаеше за Матилд и никога нищо не беше казала. Нито на мен, нито на никого. Усмиваше ми се, когато бях нещастен и свиваше

рамене, когато бях неприятен. Беше едва на двайсет години, когато дойде. Нищо не знаеше да прави. Беше завършила хотелиерско училище и се беше отказала от работата си, защото един готвач я беше оципал по задника. Тя не желаше да я щипят по задника. Това ми беше казала на първия ни разговор. Не желаше да я щипят по задника и не желаше да се връща при родителите си в Ла Крьоз. Ще се върне там, когато има собствена кола, за да е сигурна, че ще може да си замине! Бях я наел заради това изречение.

Тя също беше моята принцеса...

Обаждах ѝ се от време на време, за да злословя по адрес на заместничката ѝ.

И после, много след това отидох да я посетя, когато тя най-после ми позволи да го направя. Беше през пролетта. Бяха сменили болницата. Лечението не беше толкова тежко и нейният напредък вдъхваше надежда на докторите, които минаваха всеки ден да я поздравяват и за лошото и за доброто ѝ настроение. Каза ми по телефона, че е започнала пак да дава мнението си по всички въпроси и на всички. Имаше идеи за обзавеждането и сглобяваше пачуърк. Критикуваше неуредиците им, липсата на организация. Беше поискала среща с шефа на учреденския комитет, за да оправи с него някои очевидни неща. Присмивах ѝ се. Тя се защитаваше: „Става дума за здрав разум! Само за здрав разум, знаете!“ Беше се възстановила и аз карах безгрижно към клиниката.

Обаче, бях шокиран, когато я видях отново. Това вече не беше „моята прекрасна лейди“, а малко жълто пиленце. Нейният врат, бузите, ръцете, раменете, всичко беше изчезнало. Кожата ѝ беше пожълтяла и леко задебеляла, очите ѝ бяха станали два пъти по-големи, а това, което ме шокира най-много, беше перуката. Изглежда я беше сложила малко набързо и пътят не беше в средата. Опитвах се да ѝ съобщя новините от офиса, за бебето на Каролин и за договорите, по които работехме, но бях обсебен от мисълта за тази перука, страх ме беше, че тя ще се изхлузи.

В този момент почука един мъж. Като ме видя, каза „Извинете!“ и се обърна. Франсоаз го извика. „Пиер, представям ви Симон, моят приятел. Мисля, че никога не сте се срещали...“ Станах. Не, никога. Дори не знаех, че съществува. С Франсоаз бяхме толкова срамежливи... Той ми стисна силно ръката и в погледа му видях

събрана цялата доброта на света. Две малки сиви топчета — умни, живи и нежни. Докато сядах, той се приближи до Франсоаз, за да я целуне и тогава знаеш ли какво направи?

— Не.

— Взе в ръцете си това лице на развалена кукла, като че, за да я целуне поривисто и се възползва от това, за да нагласи перуката ѝ. Тя го нахока да внимава повече, защото все пак ѝ бях шеф, и той се засмя, преди да се измъкне под предлог да си купи вестник.

И когато затвори вратата, Франсоаз се обърна бавно към мен. Очите ѝ бяха пълни със сълзи. Промълви: „Без него щях да се предам, знаете ли... Боря се, само защото имам толкова много неща да правя заедно с него. Толкова много неща...“

Усмивката ѝ беше страшна. Челюстта ѝ грамадна, почти неприлична. Имах усещането, че зъбите ѝ ще изпаднат. Че кожата на бузите ѝ ще се пропука. Сърцето ми щеше да изхвъркне. А пък миризмата... Тази миризма на лекарства, смърт и „Герлен“ смесено. Беше трудно поносимо и положих големи усилия да не си сложа ръката на устата. Усещах, че няма да издържа. Погледът ми се замъгли. О, съвсем малко, нали знаеш, правех се, че си търкам очите и че си пощипвам носа като че някаква прашинка ми пречеше, но като я погледнах отново, насилвайки се да ѝ върна усмивката, тя ме попита: „Нещо не е наред ли?“ Не, не, отвърнах. Усещах как устата ми се извиваше като небесна дъга, както на лицата на тъжните деца. „Не, не, всичко е наред... Само че... Не ми изглеждате много добре, Франсоаз...“ Тя затвори очи и облегна глава върху възглавницата. „Не се тревожете. Ще се оправя... Той се нуждае прекалено много от мен.“

Тръгнах си разглобен. Подпирах се по стените. Трябваше ми страшно много време, за да си спомня къде бях паркирал колата и се загубих на онзи скапан паркинг. Ама какво ми ставаше? Какво ми ставаше, мили Боже? Дали защото я видях в това положение? Заради миризмата на хлор и морга или просто заради това място? Цялото отрупано с нещастие. Със страдание. И моята малка Франсоаз с изтънели ръце, моят ангел, изгубен сред всички тези зомбита. Изгубен в мъничкото си легло. Какво бяха сторили на моята принцеса? Защо я бяха изтормозили така?

Да, трябваше ми доста време да си намеря колата и мина доста време докато я запаля, и после ми трябваха още повече минути преди

да включа на първа и знаеш ли защо? Знаеш ли защо залитах така? Не беше заради нея, нито заради нейните катетри или заради страданието ѝ, разбира се, че не. Беше...

Той повдигна глава.

— Беше заради отчаянието. Да, това бе бумерангът, който отново ме удряше в лицето...

Тишина.

13

По едно време казах:

— Пиер?

— Да?

— Ще си помислите, че прекалявам, но в края на краищата бих пила един чай...

Той стана, мърморейки, за да прикрие благодарността си.

— О, ама вие изобщо не знаете какво искате, не е лесно с вас, в края на краищата...

Последвах го в кухнята и седнах от другата страна на масата, докато той слагаше да се топли тенджерата с вода. Светлината ме дразнеше. Свалих възможно най-ниско лампата, докато той отваряше всички шкафове.

— Може ли да ви задам един въпрос?

— Ако ми кажеш къде да намеря това, което търся.

— Там, пред вас, в червената кутия.

— Тази ли? Преди това не стоеше тук, струва ми се, че... извинявай, слушам те.

— Колко години се срещахте?

— С Матилд?

— Да.

— Между Хонконг и последната ни разправия — пет години и седем месеца.

— И много време ли прекарвахте заедно?

— Не, казах ти вече. Няколко часа, няколко дни...

— И това беше ли ви достатъчно?

— ...

— Беше ли ви достатъчно?

— Не, разбира се. Всъщност да, щом не направих нищо, за да променя нещата. Така си казах после. Може би точно това ми допаднаше. „Допада“... колко е грозна тази дума. Може би ме устройваше да имам вдъхващата доверие съпруга от една страна и

голяма тръпка от друга. Вечерята ми като се прибирах всяка вечер и усещането за разврат от време на време... С пълен стомах и готов за любов. Беше практично, беше удобно...

— Обаждахте й се, когато имахте нужда от нея?

— Да, горе-долу така ставаше...

Сложи една купичка пред мен.

— Всъщност, не... Не ставаше така... Веднаж, съвсем в началото, тя ми написа писмо. Впрочем единственото, което някога ми е пращала. Казваше:

Размислих, не си правя илюзии, обичам те, но ти нямам доверие. След като това, което изживяваме не е истинско, тогава е игра. След като е игра, трябва да се правят правила. Вече не желая да те виждам в Париж. Нито в Париж, нито на някое друго място, което те плаши. Когато съм с теб, искам да те държа за ръка на улицата и да те целувам в ресторантите — иначе това не ме интересува. Вече не съм дете, да си играя на криеница. Значи ще се срещаме възможно най-далече, в други страни. Когато научиш къде ще ходиш, ще ми го съобщаваш на този адрес — това е у сестра ми в Лондон, тя ще знае, къде да препраща кореспонденцията. Не си прави труда да пишеш мили думи, само предупреждавай. Кажеш в кой хотел ще отседнеш и къде и кога. Ако мога да дойда при теб, ще дойда, ако не — толкова по-зле. Не се опитвай да ми се обаждаш, нито да научаваш къде съм, нито как живея — вярвам, че това вече няма значение. Размислих, смятам, че това е най-доброто решение — да правя като теб, да живея живота си, обичайки те, но отдалеч. Не искам да чакам да се обадиш по телефона, не искам да се въздържа да не се влюбя, искам да мога да спя, с когото искам и когато искам и без скрупули, това е... *it's more convenient*. Не възприемах нещата така, но защо пък не? Съгласна съм да опитам. Какво мога да загубя, в края на краищата? Един страхлив мъж? А да спечеля? Удоволствието да спя в прегръдките ти понякога... Размислих, съгласна съм да опитам. Това е последното ми предложение...

Какво има?

— Нищо. Забавно ми е да установя, че сте си намерили достоен противник.

— А не, за нещастие. Тя показваше мускули и си придаваше вид на фатална жена, а всъщност беше възплъщение на нежността. Не го

знаех още, когато приемах условията ѝ. Разбрах го много по-късно... Едва пет години и седем месеца по-късно...

Всъщност не. Лъжа те. Отгатвах го между редовете, отгатвах това, което този вид изречения трябва да ѝ е коствало, но нямаше да си влошавам положението. Защото тези правила ми бяха много удобни. Твърде много дори. Щях да засиля работата си по вноса и износа и да свикна с изпитанията на самолетите, това е всичко. Мъж, който иска да мами жена си без проблеми, може само да се надява на подобно писмо. Разбира се, приказките ѝ за спанета и влюбвания малко ме обиждаха, но не чак толкова...

Той приседна в края на масата, на обичайното си място.

— Бях хитрец, нали? Да, бях голям хитрец по онова време... Особено след като с помощта на тази история спечелих не малко пари... При мен съществуваше известна тенденция малко да пренебрегвам международните връзки...

— Защо е тоя цинизъм?

— Самата ти отговори много добре на този въпрос оде...

Наведох се да взема цедката.

— Освен това, беше много романтично... Слизах от самолета с разтуптяно сърце, отивах в хотела с надеждата, че ключът ми вече няма да е там, оставях си багажа в непознати стаи, тършувайки навсякъде, за да разбере дали е минавала вече, тръгнах на работа, връщах се вечер, молейки небето да бъде в леглото ми. Понякога беше там, понякога не. Идвала е при мен посред нощ и ние потъвахме един в друг, без да сме разменили нито дума. Смеяхме се под чаршафите, удивени, че се откриваме там. Най-последно. Толкова далече, толкова близки. Понякога тя пристигаше едва на следващия ден и аз прекарвах нощта, седнал в бара, дебнейки шумовете от фоайето. Понякога взимаше друга стая и ми нареждаше да отида при нея рано сутринта. Понякога не идваше и аз я мразех. Връщах се в Париж в много лошо настроение. В началото наистина имах работа, а после тя все повече намаляваше... Измислях си какво ли не, за да мога да замина. Понякога разглеждах местните забележителности, понякога не виждах нищо друго, освен хотелската си стая. Случвало ни се е дори да останем в рамките на летището... Беше смешно. Не се връзваше с нищо. Понякога говорехме, без да млъкнем, а друг път няхахме какво да си кажем. Вярна на обещанието си, Матилд не говореше почти

никога за сантименталния си живот. Или го правеше върху възглавницата. Споменаваше мъже или състояния, които ме подлудяваха, но това, това беше за възглавницата... Бях в ръцете на тази жена, на нейното дяволито изражение, когато се правеше, че бърка името ми в тъмното. Изглеждах обиден, но бях съсипан. Обладавах я по-грубо пак, а мечтаех само да я притисна в ръцете си.

Когато един от двамата ни играеше, другият страдаше. Беше съвършено безсмислено. Мечтаех да я хвана и да я разтърся така, че тя да изплюе тази нейна жлъч. Да ми го каже, че ме обича. Да ми го каже, дявол го взел. Обаче не можех, аз бях мръсникът. Аз бях виновен за всичко това...

Той бе станал, за да си вземе чашата.

— На какво се надявах? Че това ще продължи така години наред? Много и много години? Не, не се надявах на това. Разделяхме се крадешком, тъжни и несръчни, като никога не говорехме за следващия път. Не, това беше нетърпимо... И колкото повече се цупех, толкова повече я обичах, и колкото повече я обичах, толкова по-малко вярвах в това. Усещах, че нещата ме изпреварват, че съм безсилен, омотан в паяжината си. Неподвижен, примирен.

— Примирен с какво?

— Че някога ще я загубя...

— Не ви разбирам.

— Напротив... Естествено, че ме разбираш... Какво би искала да направя, а? Нищо не отговаряш?

— Не.

— Не, разбира се, че не можеш да отговориш... Ти си най-неподходящият човек на света за отговор на този въпрос...

— Какво по-точно й обещавахте?

— Вече не си спомням... не много, струва ми се, или пък немислимото. Не, не много... Бях достатъчно почтен да си затварям очите, когато ми задаваше въпроси и да я целувам, когато очакваше отговор. Бях почти на петдесет години и се смятах за стар. Мислех, че това е краят на пътуването. Радостен край... Казвах си: „Да не прибързваме, тя е толкова млада, ще си тръгне първа“ и всеки път, когато я виждах отново, бях възхитен, но и учуден. Как? Тя е все още тук? Но защо? Не ми беше ясно какво харесваше у мен и си казвах: „Защо да обърквам нещата, след като тя ще ме напусне първа?“ Беше

неизбежно, беше предопределено. Нямахме никаква причина тя да бъде пак там следващия път, никаква причина... В края на краищата започнах да се надявам, че няма да бъде там. До сега животът така добре се справяше със задачата, с която се беше нагърбил — да решава всичко вместо мен, защо това да се променя? Защо? Все пак бях доказал, че не съм способен да взема нещата в ръцете си... В моята професия, да — това беше игра и аз бях най-добрият, но в останалото? Предпочитах да се подчинявам, предпочитах да се утешавам, припомняйки си, че аз съм този, който се подчинява. Предпочитах да мечтая или да съжалявам. Това е толкова по-просто...

Сестрата на майката на баща ми, която беше рускиня, често ми повтаряше:

— Ти, ти си като моя баща, изпитваш носталгия по планините.

— По кои планини, Мушка? Я питах аз.

— Ами по тези, които не си виждал!

— Така ли ви казваше?

— Да. Повтаряше ми го всеки път, когато гледах през прозореца...

— А вие какво гледахте?

— Автобусите!

Той се засмя.

— Още една особа, която би ти харесала... Някой петък пак ще ти разкажа за нея.

— Тогава ще отидем „При Доминик“...

— Ще отидем, където поискаш, казах ти вече.

Той ми напълни купичката.

— А тя, тя какво правеше по това време?

— Не знам... Работеше. Беше намерила работа в ЮНЕСКО и я беше напуснала скоро след това. Не обичаше да превежда техните любезности. Не понасяше да остава затворена по цели дни, за да среща изтърканите речи на политиците. Предпочиташе света на бизнеса, където адреналинът беше от най-високо качество. Тя се разхождаше, ходеше на гости на братята, сестрите и приятелите си, разпилени по четирите краища на света. Остана за малко в Норвегия, но не ги хареса и тях, тези „аятоласи“ със светли очи, пък и през цялото време ѝ беше студено... А когато ѝ писнеше от часовите разлики, оставаше в

Лондон, където превеждаше технически статии. Обожаваше племенниците си.

— А освен работата?

— А, това... Мистерия... харчеше си парите. Сигурно е, че се опитвах да изтръгна нещо от нея... Тя се затваряше, хитруваше, промъкваше се между въпросите ми. „Остави ми поне това“, казваше, „остави ми поне това достойнство. Достойнството на тези, които се разхождат по Back Street. Все пак не искам много от теб, нали?“ Или пък ми отговаряше така, както си бях заслужил и ме измъчваше през смях. „Всъщност, не ти ли казах, че се омъжих миналия месец? Това е глупаво, исках да ти покажа снимките, но ги забравих. Той се казва Били, не е много умен, но се грижи добре за мен, знаеш ли...“

— Това разсмиваше ли ви?

— Не. Не особено.

— Обичахте ли я?

— Да.

— Как я обичахте?

— Обичах я.

— Какво си спомняте за онези години?

— Живот като пунктирана линия... Нищо. Нещо. После отново нищо. После нещо. После пак нищо... Изведнъж мина много бързо...

Като се замисля пак, имам усещането, че тази история трая само един сезон... Дори не един сезон, едно дихание. Нещо като мираж... Липсваше ни ежедневието. Мисля, че Матилд страдаше най-много за това... Забележи, че аз се съмнявах, но получих доказателство една вечер след дълъг работен ден.

Когато се прибрах, тя седеше пред малкото бюро и пишеше нещо върху хотелските листа за писма. Вече беше изпълнила десетина страници с дребния си сбит почерк.

„На кого си седнала да пишеш? Я попитах, навеждайки се над врата ѝ.

— На теб.

— На мен?“

Напуска ме, успях да си помисля и вече не се чувствах толкова добре.

„Какво ти е? Съвсем блед си. Не ти ли е добре?

— Защо ми пишеш?

— О, всъщност не ти пиша писмо, пиша какво ми се иска да правя заедно с теб...“

Имаше листа навсякъде. Около нея, в краката ѝ, върху леглото. Взех един наслуки:

„... на пикник, да дремя след обед край река, да ям праскови, скариди, кроасани, оризова каша, да плувам, да танцувам, да си купувам обувки, бельо, парфюм, да чета вестник, да зяпам по витрините, да се возя на метрото, да гледам как минава времето, да те карам да се отместиш, когато заемаш цялото място, да постилам чаршафи, да ходя в Операта, в Байройт, във Виена, на пазар, в супермаркета, да приготвям барбекю, да протестирам, че си забравил въглищата, да си мия зъбите едновременно с теб, да ти купувам гащета, да кося моравата, да чета вестника над рамото ти, да не ти давам да ядеш прекалено много фъстъци, да разглеждам избите край Лоара и тези в Хънтър Уоли, да се правя на идиотка, да бърбря, да те запозная с Марта и Тино, да бера черници, да готвя, да отида пак във Виетнам, да нося сари, да работя в градината, да те събуждам пак, защото хъркаш, да ходя на зоологическа градина, на битака, в Париж, в Лондон, в Мелроз, на Пикадили, да ти пея песни, да спра да пуша, да те моля да ми изрежеш ноктите, да купувам кухненски съдове, глупости, непотребни неща, да ям сладолед, да гледам хората, да те бия на шах, да слушам джаз, реге, да танцувам мамбо и чача, да се отегчавам, да капризничам, да се муся, да се смея, да те въртя на малкия си пръст, да търся къща с изглед към кравите, да попълвам неприлични картинки, да пребоядисвам таван, да шия пердета, да оставам с часове на масата, за да разговарям с интересни хора, да те дърпам за брадичката, да ти подстригвам косата, да плевя, да мия колата, да гледам морето, да разглеждам старите дреболийки, да те викам отново, да ти казвам неприлични думи, да се науча да плета, да ти изплета шал, да разплета този ужас, да прибирам котки, кучета, папагали, слонове, да взимам под наем колела, да не ги използвам, да лежа в хамак, да препрочитам старите книги на баба ми, да поправам роклите на Сюзи, да пия «маргарита» на сянка, да хитрувам, да се науча да си служа с ютия, да изхвърля ютията през прозореца, да пея под дъжда, да отбягвам туристите, да се напивам, да ти казвам цялата истина, да

си спомня, че не е хубаво да се казва цялата истина, да те слушам, да те държа за ръката, да си прибера ютията, да слушам думите на песните, да навивам будилника, да забравя куфарите ни, да спра да тичам, да изхвърлям боклука, да те питам дали още ме обичаш, да се карам със съседката, да ти разкажа за детството си в Бахрейн, за пръстените на бавачката ми, за миризмата на къна и топчиците амбра, да приготвям хлебче за яйцата, етикети за бурканите със сладко...“

И това продължаваше така на безброй страници. Страници и страници. Изброих ти това, което ми минава през главата, това, което си спомням. Беше невероятно.

„От колко време пишеш това?“

— Откак си тръгнал.

— Но защо?

— Защото скучая — ми отговори тя с весел глас, — умирам от скука, представи си!“

Събрах целия този битпазар и седнах на края на леглото, за да проумея нещата. Усмивах се, но всъщност толкова желание, толкова енергия ме парализираха. Но все пак се усмихвах. Тя умееше да казва нещата толкова смешно, толкова остроумно, а след това дебнеше как ще реагирам. На една от страниците, притиснато между „да започна от нулата“ и „да лепя снимки“, имаше „едно дете“, така, без коментар. Продължих да преглеждам този безкраен списък, без да недоволствам, докато тя си хапеше устните.

„Е? — Дъхът ѝ спираше. — Какво мислиш за това?“

— Кои са Марта и Тино? Попитах.“

От това как се изкриви устата ѝ, от начина, по който раменете ѝ увиснаха, от ръката ѝ, която трепереше, разбрах, че ще я загубя. Поставяйки този глупав въпрос, бях поставил главата си върху дръвника. Тя тръгна към банята и отговори „Добри хора“ преди да затвори вратата. Вместо да ида при нея, вместо да се хвърля в краката ѝ с думите — да, всичко, което иска, защото — да, живея на тази земя, за да я правя щастлива — отидох на балкона да изпуша една цигара.

— И тогава?

— Тогава нищо. Тя ми загорча. Слязохме да вечеряме. Матилд беше красива. По-красива от всякога, както ми се струваше. И жива, и

весела. Всички я гледаха. Жените се обръщаха, а мъжете ми се усмихваха. Тя беше... как да ти кажа... тя блестеше... Кожата, лицето, усмивката, косите, жестовете, всичко в нея привличаше светлината и я връщаше обратно с финес. Това беше смесица от жизненост и нежност, които не преставаха да ме изненадват. „Красива си“, й казах. Тя вдигна рамене „В твоите очи“, „Да“, потвърдих, „в моите очи...“

И като се замисля за нея днес, след всичките тези години, това е първият образ, който ми идва в главата: тя — дългата шия, тъжните очи и облечена с кафявата рокличка, как вдига рамене в тази австрийска трапезария.

Впрочем, това беше нарочно — цялата тази красота, цялата тази прелест. Тя много добре знаеше какво прави точно тази вечер: правеше така, че никога да не мога да я забравя. Възможно е да се лъжа, но не вярвам... Това беше лебедовата й песен, нейното сбогуване, нейната кърпа на прозореца. Тя беше толкова изтънчена, сигурно го е усещала... Дори кожата й беше по-мека. Дали го е съзнавала? Дали беше великодушно от нейна страна или само жестоко? Мисля, че и двете... И двете...

И тази нощ след ласките и стоновеите, тя ми каза:

„Може ли да ти задам един въпрос?“

— Да:

— Ще ми отговориш ли?

— Да.“

Бях си отворил отново очите.

„Не смяташ ли, че ни е добре заедно?“

Бях разочарован, очаквах нещо по... аа... възпламеняващо като въпрос.

Да.

— И ти ли смяташ така?

— Да.

— Аз смятам, че ни е добре заедно...

Обичам да съм с теб, защото никога не скучая. Дори когато не разговаряме, дори когато не се докосваме, дори когато не сме в една и съща стая, не скучая. Никога не скучая. Мисля, че това е така, защото ти имам доверие, имам доверие в мислите ти. Можеш ли да разбереш

това? Всичко, което виждам у теб, и всичко, което не виждам, го обичам. При все това познавам недостатъците ти. Точно това е — имам усещането, че твоите недостатъци си пасват добре с моите качества. Ние не се страхуваме от едни и същи неща. Дори на нашите демони им е добре заедно! Ти струваш повече, отколкото изглежда, а аз, обратното. Имам нужда да ме гледаш, за да натрупам малко повече... материя? Как се казва на френски? Твърдост? Когато искаш да кажеш, че някой е интересен отвътре?

— Дълбочина?

— Точно така! Аз съм като хвърчило, ако някой не държи макарата, фююю, политам... А ти, това е смешно, често си казвам, че ти си достатъчно силен, за да ме задържиш и достатъчно умен, за да ме пуснеш да си отида...

— Защо ми казваш всичко това?

— Щеше ми се да го знаеш.

— Защо сега?

— Не знам... Не е ли невероятно да срещнеш някого и да си кажеш: с този човек се чувствам добре.

— Обаче защо ми казваш това сега?

— Защото понякога имам чувството, че ти не си даваш сметка какъв късмет имаме...

— Матилд?

— Да.

— Ще ме напуснеш ли?

— Не.

— Не си щастлива, нали?

— Не много.

И ние млъкнахме.

На другия ден се качихме на разходка в планината, а на следващия всеки си тръгна в своята посока.

Чаят ми изстиваше.

— Това ли е краят?

— Почти.

— Няколко седмици по-късно тя дойде в Париж и поиска да й отдели малко време. Бях щастлив и едновременно сърдит. Дълго

вървахме почти без да говорим, а после я заведох на обяд на площада на „Шанз-Елизе“.

Тогава, след като набрах смелост да я хвана за ръцете, тя ме срази:

„Пиер, бременна съм.

— От кого? — отвърнах, пребледнявайки.“

Тя се изправи сияеща.

„От никого.“

Нахлузи палтото си и бутна назад стола. Величествена усмивка пресичаше на две лицето ѝ.

„Благодаря, ти каза думите, които очаквах. Да, пропътувах целия този път, за да чуя тези две думи. Беше малко рисковано.“

Заговорих несвързано, исках да стана, но кракът на масата ме... Тя направи знак:

„Не мърдай.“

Очите ѝ блестяха.

„Получих това, което исках. Не съумявах да те напусна. Не мога да прекарам живота си в чакане, но аз... Нищо. Трябваше да чуя тези две думи. Трябваше да го видя това твое малодушие. Да го докосна с пръста си, разбираш ли? Не, не мърдай... не мърдай, ти казвам! Не мърдай! Сега трябва да тръгвам. Толкова съм уморена... Само ако знаеше колко съм уморена, Пиер... Аз... аз не мога повече...“ Бях се изправил.

„Ще ме пуснеш ли да си тръгна, кажи? Ще ме пуснеш ли? Трябва да ме пуснеш да си тръгна сега, трябва да ме пуснеш...“ Тя се давеше. „Ще ме пуснеш да си тръгна, нали?“ Съгласих се.

„Обаче ти знаеш, че те обичам, знаеш го, нали?“, успях да кажа най-после.

Тя се отдалечи и се обърна, преди да премине през вратата. Погледна ме втренчено и поклати глава отляво надясно.

Свекър ми стана, за да убие някаква мушичка върху лампата.
Сипа остатъка от бутилката в чашата си.

— Това е вече краят?

— Да.

— Не я ли настигнахте?

— Както във филмите?

— Да. На забавен каданс...

— Не. Отидох да си легна.

— Да си легнете?

— Да.

— Но къде?

— У дома, дявол да го вземе!

— Защо?

— Обзе ме голяма слабост, много голяма умора... Вече от няколко месеца бях преследван от едно мъртво дърво. По всяко време на деня и нощта си представях, че се катеря по мъртво дърво и пропадам в кухня му дънер. А падането е толкова приятно... като че подскачам върху купола на парашут. Подскачах, падах по-ниско и пак подскачах. Мислех за това непрекъснато. На събрание, на маса, в колата, докато се мъчех да заспя. Катерех се по моето дърво и се оставях да се изтъркуля.

— Депресия?

— Без големи думи, моля те, без големи думи... Много добре знаеш как става това у Дипелови — подхвърли той с насмешка, — ти го каза преди малко. Никакво отегчение, никакви сълзи, никакъв гняв. Не беше прилично да си позволя подобен каприз. Та се разболях от хепатит. Беше по-подходящо. На другата сутрин се събуждам, бялото на очите — лимоненожълто, отвращение от всичко и тъмна урина и това е, номерът беше готов. Много силен хепатит — за мъж, който пътува, това е напълно разбираемо.

Този ден ме съблече Кристин.

Не можех да мръдна повече... Цял месец останах на легло, повръщах и бях изтощен. Когато бях жаден, чаках някой да влезе и да ми подаде чаша, а когато ми беше студено, не намирах сили да придърпам завивката си. Вече не говорех. Забранявах да се отварят капациите на прозорците. Бях се превърнал в старец. Добрината на Сюзан, моята немощ, шепота на децата, всичко ме изтощаваше. Не може ли да затворят вратата веднаж завинаги и да ме оставят насаме с тъгата ми? Дали Матилд щеше да дойде, ако... Дали... О... Бях толкова уморен. И моите спомени, моите съжаления и моето малодушие ме съсипваха още повече. С притворени очи и сетни сили мислех за това в каква катастрофа се беше превърнал животът ми. Щастието беше тук, а аз го изпуснах, за да не си усложнявам съществуването. А беше толкова просто. Достатъчно беше да протегна ръка. Останалото щеше да се подреди добре по един или друг начин. Всичко се подрежда в края на краищата, когато човек е щастлив, не мислиш ли?

— Не знам.

— Така е, аз знам. Можеш да ми се довериш, Клое. Не съм наясно с много неща, но това, го знам. Не съм по-прозорлив от някой друг, но съм два пъти по-стар от теб. Два пъти по-стар, даваш ли си сметка? Животът, дори когато го отричаш, дори когато го пренебрегваш, дори когато отказваш да го приемеш, е по-силен от теб. По-силен от всичко. Хората се завърнаха от война и започнаха пак да създават деца. Мъжете и жените, които бяха измъчвани, които бяха видели близките си да умират и да изгарят къщите им, започнаха отново да гонят автобусите, да обсъждат прогнозата за времето и да омъжват дъщерите си. Това е невероятно, но е така. Животът е по-силен от всичко. И после, кои сме ние, че да си придаваме такава важност. Ние се вълнуваме, говорим силно и какво? И защо? И после какво, после?

Какво стана с малката Силви, заради която Пол умря в съседната стая? Какво стана с нея?

Огънят ще угасне...

Той стана, за да сложи още една цепеница.

А аз, мислех си, къде е моето място във всичко това?

Къде съм аз?

Той беше коленичил пред камината.

— Вярваш ли ми, Клое? Вярваш ли ми като ти казвам, че животът е по-силен от теб?

— Несъмнено...

— Имаш ли ми доверие?

— Зависи от деня?

— А днес?

— Да.

— Тогава ще направиш добре, ако сега отидеш да си легнеш.

— Не се ли видяхте повече? Никога ли не се опитахте да разберете как е? Никога ли не й телефонирахте?

Той въздъхна.

— Това не ти ли стига?

— Не.

— Естествено, че се обадох у сестра й, дори ходих у тях, но това изобщо не свърши работа. Птичката беше отлетяла... За да я открия, вече трябваше да знам в кое полукълбо да я търся... А пък и бях обещал да я оставя на спокойствие. Това качество може да ми се признае все пак. Аз съм достоен играч.

— Това, което казвате сега, е свършено глупаво. Проблемът не е в това да бъдеш добър или лош играч. Добър или лош губещ. Това е абсолютно ненормално като разсъждение, ненормално и детинско. Това все пак не е било игра... Или? Било е игра?

Той се развесели.

— Положително няма да се притеснявам за теб, момичето ми. Ти и представа си нямаш колко те уважавам. Ти си всичко това, което аз не съм, ти си гений и твоят здрав разум ще спаси всички ни...

— Пиян сте, нали?

— Искаш ли да се посмееш? Никога не съм се чувствал толкова добре!

Той се изправи, държейки се за горната част на камината.

— Хайде да си лягаме сега.

— Не довършихте...

— Още ли искаш да слушаш глупостите ми?!

— Да.

— Защо?

— Защото обичам хубавите истории.

— Смяташ, че това е една хубава история?

— Да.

— Аз също...

— Срещнали сте се отново, нали? В „Пале Роял“?

— От къде знаеш?

— Вие ми го казахте!

— Така ли! Казал съм това?

Потвърдих с глава.

— Тогава това ще бъде последното действие...

Този ден бях поканил клиенти в „Гран Вефур“. Франсоаз беше организирала всичко. Отлежало вино, вежливост и престорености. Показах се в целия си блясък. От времето, когато това се налагаше... Беше безинтересен обяд. Винаги съм мразел това. Да прекарвам часове на масата, шегувайки се с типове, които изобщо не ме интересуват и да изслушвам всичките им истории, свързани с работата... Отгоре на всичко минавах за вечния недоволен на компанията, заради черния дроб. От много време не бях пил капка алкохол и изисквах от сервитьорите да ми казват съвсем точно какво има във всяко ястие. Накратко, разбираш за какъв досадник става дума... Пък и не обичам особено мъжките компании. Те ме отегчават. Нищо не се е променило от времето в пансиона. Контетата са си пак същите, както и натегачите...

Значи бях стигнал до този момент от живота си — пред вратата на известен ресторант, малко натезал, малко отегчен потупвам по гърба друг един дебелак, мечтаейки за момента, в който най-после ще мога да си отпусна колана, когато я забелязах. Вървеше бързо, почти тичаше и влачеше след себе си едно недоволено момченце. „Матилд?“ казах тихо. Видях я да пребледнява. Видях как ѝ се подкосяват краката. Тя не намали ход. „Матилд!“ повторих по-силно, „Матииилд!“ Почти виках. Момченцето се беше обърнало.

Поканих я на кафе под сводовете. Не намери сили да откаже, тя... Тя все още беше толкова хубава. Полагах усилия. Бях малко непохватен, малко глупав, малко забавен. Трудно беше.

Къде живее? Защо е тук? Да ми разкаже за себе си. Кажете ми как си? Тук ли живееш? В Париж ли живееш? Отговаряше с нежелание. Не се чувстваше добре и хапеше върха на малката си лъжичка. Така и така не я слушах, не я слушах вече. Гледах това малко русо момченце, което беше събрало всички парченца хляб от съседните маси и хвърляше

трохи на птиците. Беше направил две купчинки — едната за врабчетата, другата за гълъбите и командваше с жар този малък свят. Гълъбите не трябваше да ядат трохите на по-малките. „Go away you!“ викаше той, ритайки ги. „Go away you stupid bird!“ В мига, в който се обърнах към майка му, отваряйки уста, тя ме прекъсна:

„Не се мъчи, Пиер, не се мъчи. Той не е на пет години... Той не е на пет години, разбираш ли?“

Затворих си устата.

„Как се казва?“

— Том.

— Английски ли говори?

— Английски и френски.

— Имаш ли други деца?

— Не.

— Ти... Ти... Искам да кажа... живееш ли с някого?“

Тя изстърга захарта от дъното на чашката си и ми се усмихна.

„Трябва да си вървя сега. Чакаат ни.“

— Вече?“

Тя беше станала.

„Мога да ви оставя някъде, аз...“

Тя си взе чантата.

„Пиер, моля те...“

И тогава се сринах. Изобщо не го очаквах. Разплаках се като каещца се грешница. Аз... Този малчуган беше за мен. Аз трябваше да му показвам как да гони гълъбите, аз трябваше да му прибирам пуловера и да му слагам шапката. Аз трябваше да го правя. Отгоре на всичко знаех, че тя ме лъже! Това дете беше на повече от четири години. Не бях сляп все пак! Много добре знаех, че ме лъже. Защо ме лъже така?! Защо ме излъга? Човек няма право да лъже така! Човек... Хлипах. Исках да ѝ кажа, че...

Тя дръпна назад стола си.

„Сега те оставям. Аз вече си изплаках сълзите.“

— И после?

— После си тръгнах...

— Не, искам да кажа, с Матилд, после?

— После край.

— Окончателен край?

— Край.

Дълго мълчание.

— Тя лъжеше ли?

— Не. След това обърнах внимание. Сравних с други деца, с твоите момичета... не, мисля, че тя не лъжеше. Сега децата са толкова едри... С всичките тези витамини, които слагате в бибероните им... Понякога си мисля за него. Сигурно е почти на петнайсет години днес... Трябва да е огромно това момче.

— Никога ли не направихте опит да я видите отново?

— Не.

— А днес? Може би тя...

— Днес е свършено. Днес аз... Не знам дори дали бих могъл все още да я...

Той разпъваше предпазния параван пред камината.

— Не ми се говори повече за това.

Отиде да заключи входната врата и изгаси всички лампи.

Аз не помръдвах от канапето.

— Хайде, Клое... Видя ли колко е часът? Иди си легни сега.

Не отговарях.

— Чуваш ли ме?

— Значи любовта е една гадост? Това ли е? Никога не се получава?

— Не, получава се. Обаче трябва да се бориш...

— Как да се бориш?

— Да се бориш мъничко. По малко всеки ден, да имаш смелостта да отстояваш себе си, да решиш да бъдеш щаст...

— О! Колко е хубаво това, което казахте! Като че ли е от Паулу Коелю...

— Присмивай се, присмивай се...

— Да отстояваш себе си означава ли да зарежеш жената и децата си?

— Кой говори да зарежеш децата си?

— О! Спрете. Много добре разбирате какво искам да кажа...

— Не.

Пак започнах да плача.

— Хайде! Вървете си сега. Оставете ме. Не мога повече да понасям хубавите ви спомени. Не мога повече. Преситихте ме,

господин Одран-на-живо, преситихте ме...

— Тръгвам, тръгвам. След като съм така любезно помолен...

На излизане от стаята каза:

— Една последна история, може ли?

Не исках.

— Един ден, доста отдавна, отидох в хлебарницата с моята дъщеричка. Рядко ходех в хлебарницата с моята дъщеричка. Рядко я държах за ръка и още по-рядко бях сам с нея. Трябва да беше неделя сутрин, в хлебарницата имаше навалица, хората пазаруваха яagodови сладкиши и целувки. На излизане моята дъщеричка ме помоли да ѝ дам крайчето от франзелата. Отказах. Не, отговорих, не. Когато седнем на масата. Прибрахме се и седнахме всички да обядваме. Едно мило малко семейство. Аз нарязвах хляба. Държах на това. Исках да изпълня обещанието си. Обаче, когато подадох крайчето на моята дъщеричка, тя го даде на брат си.

— Но нали ми каза, че го искаш...

— Исках го оде, ми отговори тя, разгъвайки салфетката си.

— Вкусът му не се е променил, настоях, същият е...

Тя обърна глава.

— Не благодаря.

Ще отида да си легна, ще те оставя на тъмно, ако искаш така, но преди да загася бих искал да задам един въпрос. Не ти го задавам на теб, не си го задавам на себе си, задавам го на ламперията:

— Дали това вироглаво момиченце нямаше да предпочете да живее с един по-щастлив баща?

Издание:

Анна Гавалда. Обичах я
Френска. Първо издание
ИК „Унискорп“, София, 2007
Редактор: Петя Пешева
ISBN: 954-845-664-8

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.